

Nr 1

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 1 i vad avser utgifterna på driftbudgeten för budgetåret 1973/74 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

Jordbruksdepartementet m. m.

1. **Jordbruksdepartementet.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen 1973: 1 bilaga 11 (jordbruksdepartementet) under punkten A 1 (s. 12) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Jordbruksdepartementet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 6 828 000 kr.

2. **Lantbruksrepresentanter.** Kungl. Maj:t har under punkten A 2 (s. 13) föreslagit riksdagen att till Lantbruksrepresentanter för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 773 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 325 av herr Israelsson m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen till regeringen hemställer om en utökning av antalet lantbruksrepresentanter i utlandet och en sådan placering av dessa att väsentliga områden av de socialistiska länderna och länderna i tredje världen täcks av deras verksamhet.

I motionen 1973: 1399 av herr Johansson i Holmgården m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att en tjänst som lantbruksrepresentant med uppgift att följa utvecklingen på jordbruks- och livsmedelsområdet i Sovjetunionen och de östeuropeiska staterna snarast inrättas, och att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om att en tjänst som lantbruksrepresentant inrättas i Japan med uppgift att följa utvecklingen på jordbruks- och livsmedelsområdet även i angränsande länder.

Utskottet. Inom den svenska utlandsrepresentationen finns f. n. tre lantbruksrepresentanter, placerade i resp. Bonn, Bryssel och Washington. Lantbruksrepresentanterna har till uppgift att inhämta och förmedla kunskaper om jordbruket, skogsbruket och fisket samt därmed sammanhängande näringar ävensom miljövården i de länder eller internationella organisationer som ingår i deras verksamhetsområden.

I motionen 1973: 1399 har väckts förslag om att därutöver snarast förstärka den svenska utlandsrepresentationen med en lantbruksrepresentant för att följa utvecklingen inom jordbruket och livsmedelsområdet liksom också inom natur- och miljövården i Sovjetunionen och de östeuropeiska staterna. Motionärerna uttalar sig vidare för inrättande av en befattning som lantbruksrepresentant för bevakning av motsvarande frågor i Japan och angränsande länder. Även i motionen 1973: 325 framlagt förslag syftar till en förstärkning av utlandsrepresentationen på förenämnda områden. Riksdagen bör enligt denna motion hemställa om en sådan placering av nya befattningar att väsentliga områden av de socialistiska länderna och länderna i den s. k. tredje världen täcks av deras verksamhet.

Utskottet vill i anledning av förevarande motionsyrkanden erinra om att motioner innehållande motsvarande förslag till förstärkning av den svenska utlandsrepresentationen på lantbrukets och miljövårdens områden förra året behandlades av riksdagen (JoU 1972: 1, p. 2). Riksdagen gav därvid på förslag av utskottet som sin mening Kungl. Maj:t till känna att den specialbevakning av hithörande frågor som utfördes av lantbruksrepresentanterna i Bonn, Bryssel och Washington var av stort gagn och alltjämt fyllde ett angeläget syfte. Behovet av att vidga marknaden för bl. a. svenska jordbruksprodukter talade emellertid för att jämväl utvecklingen inom de östeuropeiska staternas jordbruk nog följdes från svenskt håll. En förstärkning av den svenska utlandsrepresentationen på jordbrukets område därstädes bedömdes sålunda vara väl motiverad. Riksdagen utgick från att Kungl. Maj:t vid sin prövning av hithörande frågor beaktade behovet av speciell utlandsbevakning beträffande samtliga de näringsgrenar som ingick i lantbruksrepresentanternas verksamhetsområde och i sammanhanget jämväl uppmärksammade det alltmer ökande intresset av att den internationella utvecklingen på miljövårdens område nog följdes. Utskottet vill i anledning av de nu väcka motionerna understryka att angivna synpunkter på nuvarande lantbruksrepresentanters verksamhet alltjämt äger giltighet. I vad gäller en förstärkning av den svenska utlandsbevakningen i fråga om utvecklingen på jordbruks-, skogsbruks- och livsmedelsområdet och beträffande miljövården inom de östeuropeiska staterna synes motiven härför sedan föregående år ha erhållit ökad tyngd. Behovet av att följa sagda utveckling även i Asien och andra delar av världen blir, som anförs i motionerna, ävenledes alltmera uttalat. Enligt utskottets mening talar starka skäl för att lantbruksrepresentationen redan fr. o. m. nästa budgetår förstärks med en ny befattning för handhavande av nyss angivna uppgifter beträffande de östeuropeiska länderna. Frågan om var ifrågasvarande befattning t. v. skall placeras bör ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bedöma. Utskottet vill dock i främsta rummet förorda att befattningen placeras i Moskva. För den föreslagna per-

sonalförstärkningen bör räknas medel under förevarande anslag med 250 000 kr.

Utskottet, som i övrigt ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, hemställer att riksdagen

1. i anledning av motionerna 1973: 325 och 1973: 1399, båda motionerna såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande utlandsrepresentationen på jordbruks-, skogsbruks- och livsmedelsområdet m. m.,
2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och, såvitt i övrigt är i fråga, motionerna 1973: 325 och 1973: 1399 till *Lantbruksrepresentanter* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 023 000 kr.

3. Kommittéer m. m. och Extra utgifter. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna A3—A 4 (s. 13—14) och hemställer att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 4 800 000 kr.,
2. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 360 000 kr.

Jordbrukets rationalisering m. m.

4. Lantbruksstyrelsen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten B 1 (s. 15—18) och hemställer

att riksdagen till *Lantbruksstyrelsen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 15 691 000 kr.

5. Lantbruksnämnderna. Kungl. Maj:t har under punkten B 2 (s. 18—20) föreslagit riksdagen att till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 96 040 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 775 av herr Dahlberg m. fl. (s, c, m) hemställs att riksdagen måtte anslå medel till försöksverksamhet med lokalrådgivare och avbytare på mindre jordbruk i Pajala, Övertorneå och Haparanda kommuner samt till en årligen återkommande utvärdering av resultaten i samarbete med lantbrukshögskolan och att riksdagen för ändamålet anvisar ett reservationsanslag på 70 000 kr.

I motionen 1973: 927 av herr Leuchovius (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts rörande önskvärdheten av att blockorganisationen kan träda i verksamhet.

Utskottet. I motionen 1973: 775 föreslås att riksdagen anvisar ett reservationsanslag på 70 000 kr. till försöksverksamhet med lokalrådgivare och avbytare i Tornedalen samt till värdering av resultaten av denna verksamhet. Motionärerna åberopar en undersökning enligt vilken det finns goda möjligheter att förbättra det ekonomiska resultatet på mindre Tornedalslantbruk genom höjd avkastningsnivå och förbättrad teknik samt genom bärodling. För rådgivning på bl. a. dessa områden bör enligt motionen en särskild rådgivare anställas av lantbruksnämnden och placeras i Tornedalen. Denne bör även arbeta med bär- och grönsaksodlingens organisations- och marknadsföringsproblem samt organisera avbytarverksamhet. För sistnämnda verksamhet föreslås statsbidrag utgå med 50 procent av kostnaderna.

Utskottet vill framhålla att sådan rådgivnings-, kurs- och utredningsverksamhet som omnämns i förevarande motion bedrivs av vederbörande lantbruksnämnd. Inom ramen för de resurser lantbruksstyrelsen kan tilldela lantbruksnämnden i Norrbottens län ankommer det på nämnden att tillgodose behovet av insatser för lantbrukets rationalisering i olika delar av länet, bl. a. i Tornedalen. Försöksverksamhet med avbytare inom jordbruket pågår med visst statligt stöd på ett par håll i landet. Resultaten av denna försöksverksamhet synes böra avvaktas innan ställning tas till frågan om ytterligare statliga åtaganden på detta område. Vad gäller det norrländska jordbruket i allmänhet får utskottet erinra om att det statliga stödet till jordbruket i norra Sverige i enlighet med riksdagens beslut byggdes ut från den 1 juli 1971 dels i form av begränsat investeringsstöd till vissa jordbruk, dels i form av särskilt prisstöd (prop. 1971: 74, JoU 1971: 33, rskr 1971: 149). En översyn av prisstödet förutsattes därvid skola ske vart tredje år. En sådan översyn av systemet kan således påräknas ske under det kommande budgetåret. Enligt utskottets uppfattning talar skäl för att motionen 1973: 775 överlämnas till Kungl. Maj:t för att tas under övervägande i samband med den kommande prövningen av erfarenheterna av hittillsvarande åtgärder till stöd till jordbruket i norra Sverige.

I motionen 1973: 927 påpekas att lantbruksnämnderna genom beslut av Kungl. Maj:t fr. o. m. den 1 juli 1972 ålagts totalförsvarsuppgifter i samband med planläggning av en blockorganisation inom jordbruket. Då några särskilda medel inte synes ha tilldelats lantbruksnämnderna för den nya uppgiften, hemställer motionären om ett riksdagsuttalande av innebörd att disponibla anslagsmedel kan omdisponeras, så att planläggningen av blockorganisationen inte eftersätts utan kan träda i verksamhet.

I anledning härav vill utskottet anföra följande. Blockorganisationen syftar till att i ett krisläge verka för att tillgängliga produktionsmedel inom jordbruksnäringen fördelas och utnyttjas på sådant sätt att bästa möjliga produktionsresultat uppnås. Enligt vad utskottet erfarit fort-

skrider under ledning av statens jordbruksnämnd arbetet med planläggningen av den nya blockorganisationen. Såsom även nämnts i motionen har ny blockindelning fastställts i flertalet län. Förberedelser pågår för att utse blockfunktionärer. Vidare förbereds f. n. inom jordbruksnämnden viss information till lantbrukarna.

Enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut skall nu ifrågavarande planläggning bedrivas inom ramen för befintliga resurser hos myndigheterna. Med hänvisning härtill och då planeringsarbetet fortskrider anser utskottet att något särskilt uttalande från riksdagens sida inte erfordras i anledning av motionen.

Under hänvisning till det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt inte föranleder någon utskottets erinran hemställer utskottet

att riksdagen

1. överlämnar motionen 1973: 775 till Kungl. Maj:t för att tagas under övervägande i samband med prövningen av de statliga stödåtgärderna till jordbruket i norra Sverige,
2. lämnar motionen 1973: 927 utan åtgärd,
3. till *Lantbruksnämnderna* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 96 040 000 kr.

6. **Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten B 3 (s. 20) och hemställer att riksdagen till *Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

7. **Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten B 4 (s. 21—22) föreslagit riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1973/74 statsbidrag beviljas till jordbrukets rationalisering intill ett belopp av 20 000 000 kr.,

2. till Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 1400 av herr Johansson i Holmgården m. fl. (c) föreslås, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i gällande bestämmelser att statsbidrag för täckdikning kan utgå i samtliga fall där åkerjorden i fråga bedöms bli bestående på längre sikt samt där investeringen i företaget uppgår till minst 10 000 kr. och att den för s. k. särskild rationalisering gällande högre bidragsprocenten skall tillämpas inom de delar av landet där sådan verksamhet bedrivs.

I motionen 1973: 1409 av herr Magnusson i Nennesholm, m. fl. (c) hemställs 1. att riksdagen beslutar om ändring av bestämmelserna för i motionen angivna stöd till jordbruk med begränsade utvecklingsmöjligheter så att detta skall utgå till jordbruk med en årlig mjölkproduktion av minst 30 000 kg samt 2. att det 25-procentiga bidraget till investeringar skall gälla förutom mjölkkrum och gödselvårdsanläggningar också för fodersilo av olika slag och att minsta bidrag skall utgöra 1 250 kr. samt kunna utgå också till brukare som ej äger fastigheten.

Utskottet. Statsbidrag bör enligt motionen 1973: 1400 kunna utgå till täckdikning av all åkerjord som bedöms bli bestående på längre sikt. Den för särskild rationalisering gällande bidragsprocenten, dvs. högst 40 procent, föreslås bära tillämpas i de delar av landet där sådan verksamhet bedrivs.

Sedan år 1967 gäller att statsbidrag till åtgärd för inre rationalisering som regel endast beviljas om åtgärden sker i samband med genomgripande och kapitalkrävande yttre rationalisering som kan antas medföra påfrestning på sökandens likviditet. Enligt uppgifter från lantbruksstyrelsen har den årliga täckdikningsverksamhetens omfattning under de senaste åren varit något större än genomsnittligt under 1950-talet men något mindre än vid mitten av 1960-talet. I remissyttrande över motioner av motsvarande innehåll föregående år beräknade lantbruksstyrelsen att ett bifall till dem skulle medföra behov att öka bidragsramarna med ett belopp av storleksordningen 15 milj. kr. Frågan om eventuell utvidgning av rationaliseringsstödet i form av ökade bidragsmöjligheter till investeringar borde enligt lantbruksstyrelsen ses i ett vidare sammanhang. Om en utökning av bidragsstödet skulle ske, fanns det enligt styrelsens investeringar som var angelägnare att stödja än täckdikning.

Utskottet utgår från att lantbruksstyrelsen, såsom central förvaltningsmyndighet för ärenden om lantbruket och lantbrukets rationalisering, följer utvecklingen på området och föreslår de ändringar i gällande rationaliseringsbestämmelser som befins motiverade. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet i likhet med föregående år att nu ifrågasvarande motionsyrkande inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1973: 1409 föreslås vissa ändringar av de bestämmelser som enligt förra årets riksdagsbeslut gäller för stöd till vissa jordbruk med mjölkproduktion (prop. 1972: 79, JoU 1972: 34, rskr 1972: 219). Enligt motionärerna ger hittillsvarande erfarenhet av nyssnämnda stödform anledning att sänka kravet på företagets storlek till jordbruk med en årlig mjölkproduktion av minst 30 000 kg, att räkna in även fodersilo i bidragsberättigad kostnad och att sänka lägsta utgående bidrag till 1 250 kr. Motsvarande motionsyrkanden framfördes också när ifrågasvarande finansieringsstöd förra året infördes. De lämnades därvid utan bifall av riksdagen. De skäl, som i samband därmed anfördes mot

ändringsförslagen och som närmare redovisades i utskottets betänkande JoU 1972: 34, gäller enligt utskottets mening allttjämt. På grund därav och med hänsyn till att endast drygt ett halvårs erfarenheter av den nya stödformen föreligger anser utskottet att angivna motionsyrkanden inte heller nu bör föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Enligt motionen bör vidare förenämnda statsbidrag kunna utgå också till brukare som ej äger vederbörande fastighet. I anledning härav vill utskottet anföra att detta under vissa förutsättningar redan torde vara möjligt beträffande de flesta slag av byggnadsåtgärder. Så t. ex. bör arrendator kunna erhålla statligt stöd till byggnadsinvestering, som han bekostar, om avskrivningstiden för denna eller amorteringstiden för eventuellt garantilån inte överstiger återstående arrendetid enligt gällande avtal. Ej heller detta yrkande bör således föranleda någon riksdagens åtgärd.

Då utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt hemställer utskottet

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 1400 utan åtgärd,
2. lämnar motionen 1973: 1409 utan åtgärd,
3. medger att under budgetåret 1973/74 statsbidrag beviljas till jordbrukets rationalisering intill ett belopp av 20 000 000 kr.,
4. till *Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 19 000 000 kr.

8. Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. och Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna B 5—B 6 (s. 22—26) och hemställer

att riksdagen

1. till *Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 150 000 kr.,
2. a. medger att för budgetåret 1973/74 statlig kreditgaranti lämnas för lån till yttre rationalisering, lån till inre rationalisering, jordförvärvslån, driftslån, maskinlån, lån till uppförande av lagerhus för jordbruksändamål m. m., lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m., lån till rennäringens rationalisering m. m. samt lån till inköp av avelshästar och ridhästar med sammanlagt 303 000 000 kr., varav till uppförande av lagerhus för jordbruksändamål m. m. 4 milj. kr., till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. 11 milj. kr., till rennäringens rationalisering m. m. 2,5 milj. kr. samt till inköp av avelshästar och ridhästar 500 000 kr.,
- b. till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

9. Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m. Kungl. Maj:t har under punkten B 7 (s. 26—27) föreslagit riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1973/74 statsbidrag beviljas till särskild rationalisering intill ett belopp av 17 000 000 kr.,
2. till Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 779 av herrar Gustafsson i Stenkyrka (c) och Svanström (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att rationaliseringsstödet till vissa jordbruk i enlighet med Kungl. Maj:ts kungörelse (SFS 1971: 420) må utsträckas till att gälla även Gotlands län.

I motionen 1973: 1417 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. (c) hemställs 1. att rationaliseringsstödet till vissa jordbruk i norra Sverige, det s. k. B-stödet, må utgå även vid nyetablering, 2. att enligt samma stödform bidrag må utgå för täckdikning på åkerjord som av lantbruksnämnden bedöms vara bestående.

I motionen 1973: 1427 av herr Petersson i Gäddvik m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 2), att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts rörande stöd till rationalisering av jordbruk i norra Sverige.

I motionen 1973: 1442 av herrar Ångström (fp) och Sellgren (fp) hemställs att riksdagen beslutar att det begränsade investeringsstödet för det norrländska jordbruket skall kunna utgå även till s. k. deltidjordbruk och vid nyetableringar.

Utskottet. Från anslaget utbetalas förutom statsbidrag till särskild rationalisering även bidrag till investeringar vid begränsat utvecklingsbara jordbruk i norra Sverige. Sistnämnda stöd som infördes år 1971 kan utgå i samband med viss upprustning av jordbruk som inte inom överskådlig tid erfordras för rationaliseringsändamål och som utgör ett tillfredsställande försörjningsunderlag för brukaren och hans familj. Syftet med stödet är att förbättra försörjningsmöjligheterna för brukaren under dennes återstående yrkesverksamma tid.

Vissa ändringar i gällande bestämmelser för denna i norra Sverige tillämpliga stödform föreslås i några vid årets riksdag väckta motioner. Sålunda hemställs i motionen 1973: 779 att det område inom vilket stödformen gäller utvidgas till att omfatta även Gotlands län. I motionerna 1973: 1417 och 1973: 1442 föreslås att ifrågasvarande form av investeringsstöd skall kunna utgå också vid nyetablering. Enligt sistnämnda motion bör sådant stöd kunna beviljas även till s. k. deltid-

jordbruk. Uttalanden av motsvarande innebörd som i de båda sistnämnda motionerna görs också i motionen 1973: 1427. Slutligen uttalas i motionen 1973: 1417 att statsbidrag enligt nu ifrågavarande bestämmelser bör kunna utgå till täckdikning av åker som lantbruksnämnd bedömer vara bestående.

Beträffande flertalet av de föreslagna ändringarna gäller att motsvarande yrkanden behandlades av 1972 års riksdag (JoU 1972: 34, rskr 1972: 219) och därvid lämnades utan bifall. Utskottet är inte heller nu berett att tillstyrka några ändringar av de för denna stödform gällande bestämmelserna. Däremot förordar utskottet under hänvisning till vad som anförts under punkten 5 (B 2) vid behandling av motionen 1973: 779 att nyssnämnda motioner i de delar de här behandlats överlämnas till Kungl. Maj:t för att tas under övervägande i samband med kommande prövning av erfarenheterna av nuvarande stödåtgärder till jordbruket i norra Sverige.

Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt biträds av utskottet. Utskottet hemställer i enlighet med det anförda

att riksdagen

1. överlämnar motionerna 1973: 779, 1973: 1417, 1973: 1442 och 1973: 1427, yrkande 2, till Kungl. Maj:t för att tagas under övervägande i samband med prövningen av de statliga stödåtgärderna till jordbruket i norra Sverige,
2. medger att under budgetåret 1973/74 statsbidrag beviljas till särskild rationalisering intill ett belopp av 17 000 000 kr.,
3. till *Bidrag till särskilda rationaliseringsåtgärder i Norrland, m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 12 000 000 kr.

10. Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten B 8 (s. 28—29) och hemställer

att riksdagen till *Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

11. Befrämjande av husdjursaveln m. m. Kungl. Maj:t har under punkten B 9 (s. 29—30) föreslagit riksdagen att till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 1397 av herrar Jadestig (s) och Sundgren (s) hemställs att riksdagen med bifall till propositionen i övrigt måtte som sin mening ge till känna att den föreslagna minskningen av bidragen med

50 000 kr. icke skall gå ut över hållningen av varmblodiga hingstar eller den expanderande ridhästaveln.

Utskottet. Departementschefen föreslår en med 50 000 kr. minskad medelstillelning för stöd till hästaveln. Förslaget motiveras av att behovet av medel för hingsthållningsbidrag minskat. Enligt motionen 1973: 1397 har, samtidigt som kallblodsaveln avtagit i omfattning, aveln av varmblodiga hästar ökat avsevärt. Motionärerna anser det angeläget att minskningen av stödet inte går ut över hållande av varmblodiga hingstar eller över den expanderande ridhästaveln och föreslår att riksdagen gör ett uttalande av denna innebörd.

Utskottet är medvetet om den betydelse varmblodsaveln har för rid-sportens utveckling. Staten stöder också denna avel på olika sätt. Främst sker detta genom anslag till verksamheten vid statens hingstdepå och stuteri i Flyinge. Även införelavgiftsmedel har använts för ändamålet, nämligen som bidrag till kostnaderna för arméns ackordshästorganisation. De medel till stöd för hästaveln, som utgår från förevarande anslag, fördelas av lantbruksstyrelsen efter hörande av den till styrelsen knutna hästavelsnämnden. I nämnden ingår företrädare för hästavelsorganisationerna. Med hänsyn till den beslutsordning som sålunda gäller är utskottet inte berett förorda något särskilt uttalande i anledning av motionen 1973: 1397. Det kan i sammanhanget nämnas att enligt uppgift från lantbruksstyrelsen bidragsgivningen till varmblodsaveln ökat under senare år.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag beträffande nu ifrågakvarande anslag och hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 1397 utan åtgärd,
2. till *Befrämjande av husdjursaveln m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

12. Statens hingstdepå och stuteri: Uppdragsverksamhet och Bidrag till statens hingstdepå och stuteri. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna B 10—B 11 (s. 30—31) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Statens hingstdepå och stuteri: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
2. till *Bidrag till statens hingstdepå och stuteri* ett reservationsanslag av 632 000 kr.

13. Särskilt stöd åt biskötsel och växtodling. Kungl. Maj:t har under punkten B 12 (s. 31—32) föreslagit riksdagen att till Särskilt stöd åt biskötsel och växtodling för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 96 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 785 av herr Jonasson m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till riksdagen beträffande ekonomiskt stöd till biodlingen i enlighet med i motionen angivna grunder.

Utskottet. I den i detta sammanhang upptagna motionen 1973: 785 förordas att staten skall lämna ekonomiskt stöd till biodlingen, förslagsvis genom utbetalning av ett bidrag till biodlare om ca 100 kr. för varje bisamhälle. Som motiv härför anförs biodlingens stora betydelse för växtodlingen och den ringa ersättning biodlaren erhåller genom försäljning av honung.

Utskottet får erinra om att Kungl. Maj:t uppdragit åt lantbruksstyrelsen att utreda den svenska biodlingens nuvarande förhållanden och utvecklingsmöjligheter samt att till jordbruksdepartementet inkomma med förslag till åtgärder som bedöms nödvändiga för biodlingens framtid. Styrelsen räknar enligt uppgift med att slutföra uppdraget i år. Utskottet finner motionen inte böra föranleda någon annan åtgärd än att den överlämnas till lantbruksstyrelsen.

Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt föranleder inte någon utskottets erinran.

Utskottet hemställer således

att riksdagen

1. anhåller att Kungl. Maj:t överlämnar motionen 1973: 785 till lantbruksstyrelsen,
2. till *Särskilt stöd åt biskötsel och växtodling* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 96 000 kr.

14. Bidrag till Svensk matpotatiskontroll och Restitution av bensinskatt till trädgårdsnäringen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna B 13—B 14 (s. 32—34) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Bidrag till Svensk matpotatiskontroll* ett reservationsanslag av 120 000 kr.,
2. till *Restitution av bensinskatt till trädgårdsnäringen* ett anslag av 500 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

15. Främjande av rennäringen. Kungl. Maj:t har under punkten B 15 (s. 34—40) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för katastrofskadeskydd för rennäringen som i statsrådsprotokollet förordats,

2. till Främjande av rennäringen för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 630 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 205 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. (m) hemställs att riksdagen beslutar att AMS-medel får användas för bidrag till samernas egna anläggningar för turism och fiske och andra liknande näringar.

I motionen 1973: 207 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. (m) hemställs 1. att katastrofskadeskyddet administreras av Samefonden i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag, 2. att vissa nyttjanderättsförhållanden beträffande rennäringens stugor utreds och att riksdagen beaktar vad i övrigt i motionen anförts.

I motionen 1973: 494 av herr Dahlberg m. fl. (s) hemställs att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en sådan ändring i rennärlingslagen, att kommunerna befrias från avgifter till lantbruksstyrelsen för åtgärder som är till fromma för kommunernas medborgare.

I motionen 1973: 501 av herrar Nilsson i Agnäs (m) och Nordgren (m) hemställs att riksdagen beslutar bevilja Svenska samernas riksförbund ett anslag av 200 000 kr. för budgetåret 1973/74 för en förstärkning av konsulentverksamheten m. m.

I motionen 1973: 803 av herr Takman (vpk) föreslås att riksdagen måtte bevilja ett anslag på 200 000 kr. åt Svenska samernas riksförbund för förstärkning av dess konsulentarbete.

I motionen 1973: 1392 av herr Gustafsson i Byske m. fl. (c, fp) hemställs att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag rörande förbättrandet av trafiksäkerheten med avseende å renfaran på våra vägar.

I motionen 1973: 1431 av herr Sellgren m. fl. (fp) hemställs att riksdagen under anslaget Främjande av rennärlingen måtte anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 200 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 830 000 kr.

Utskottet. I huvudsaklig överensstämmelse med förslag som framlagts av lantbruksstyrelsen föreslår Kungl. Maj:t att staten skall lämna bidrag till ett katastrofskadeskydd för rennärlingen. Skyddssystemet avser framför allt att förebygga skadeverkningar men omfattar också individuell ersättning för inträffade skador. Staten föreslås svara för två tredjedelar av kostnaderna härför och rennärlingen för en tredjedel. Rennärlingens del bör anses uppfylld genom det merarbete som renägarna har att utföra i samband med skadeskyddets praktiska genomförande. Staten föreslås stå för administrationskostnaderna. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag i nu berörda hänseende.

I propositionen föreslås att statens bidrag till katastrofskadeskyddet tas upp som en särskild post under förevarande anslag och att under posten uppkommande reservationer särredovisas. Enligt motionen 1973: 207 bör katastrofskadeskyddet administreras av samefonden och statens bidrag årligen tillföras denna fond. Utskottet finner dock i likhet med departementschefen lämpligast att för ändamålet anvisade budgetmedel anvisas under förevarande anslag och att outnyttjade medel kvarstår såsom en reservation på anslaget. Detta innebär att katastrofskadeskyddet kommer att administreras av rennäringsmyndigheterna, dvs. av lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna. Motionsyrkandet avstyrks således. Inte heller torde vad som i motionen anförts om insamling av renfoder behöva föranleda någon riksdagens åtgärd. Lantbruksnämnderna torde vara oförhindrade att organisera sådan insamling på i motionen angivet sätt om det befinnes lämpligt.

I motionen 1973: 207 föreslås vidare en utredning om vissa nyttjanderättsförhållanden beträffande rennärings stugor. En sådan utredning bör bl. a. gälla frågan i vad mån rennärings stugor kan överlåtas åt någon turistorganisation. I detta sammanhang vill utskottet hänvisa till att departementschefen i princip accepterat ett förslag av lantbruksstyrelsen att till samebyarna föra över huvudparten av rennärings tekniska anläggningar som staten nu är huvudman för. Enligt av Kungl. Maj:t nyligen fattat beslut skall förhandlingar tas upp med samebyarna om överförandet av huvudmannskapet för renskötsel anläggningarna. Därvid skall också kunna tas upp sådana frågor som gäller överlåtelse till turistorganisationer av vissa stugor. Utskottet finner med hänvisning härtill att något särskilt uttalande från riksdagens sida inte erfordras med anledning av nu ifrågavarande motionsyrkande.

I motionerna 1973: 501, 1973: 803 och 1973: 1431 föreslås att Svenska samernas riksförbund för nästa budgetår tilldelas ett statsanslag av 200 000 kr. för en förstärkning av konsulentverksamheten m. m. F. n. finns enligt motionerna en samekonsulent anställd hos riksförbundet. Behovet av information bland samerna anges vara mycket stort, varför denna enda konsulenttjänst av motionärerna anses vara otillräcklig. Enligt motionerna skulle vissa ärenden om jakt- och fiskeupplåtelse kunna överföras från lantbruksnämnderna till samernas egen organisation.

Enligt utskottets mening bör lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna alltjämt svara för de uppgifter de ålades genom 1971 års riksdagsbeslut om rennäringslagen. För upplysnings- och rådgivningsverksamhet inom samebyarna, m. m. bör lantbruksstyrelsen och berörda lantbruksnämnder i enlighet med departementschefens förslag disponera 300 000 kr. ur förevarande anslag. Till kostnaderna för Svenska samernas riksförbunds allmänna verksamhet utgår medel ur samefonden. Utskottet är inte berett tillstyrka motionsyrkandena om att även budgetmedel skall tillföras riksförbundet.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt även i de delar de inte särskilt berörts i det föregående.

I detta sammanhang tar utskottet också upp några motioner som rör andra rennäringsfrågor än dem som behandlas i statsverkspropositionen. Sålunda föreslås i motionen 1973: 205 att AMS-medel skall få användas för bidrag till samernas egna anläggningar för turism och fiske m. m.

I likhet med de båda senaste åren, då motion av motsvarande innehåll väckts, vill utskottet framhålla det angelägna i att alternativ sysselsättning kan beredas inom renskötseområdet för de samer som inte får tillräcklig sysselsättning inom själva renskötseln. I propositionen 1971: 51 framlades också förslag i syfte att främja sådan sysselsättning. Sålunda framhölls det att man vid upplåtelse av renbetesmark för turiständamål borde eftersträva att samerna bereds arbetstillfällen. Vidare framstod det enligt departementschefen som en väsentlig uppgift för lantbruksnämnderna att — efter samråd med bl. a. samerna själva och arbetsmarknadsmyndigheterna — inom renskötseområdet skapa nya arbetstillfällen för samerna.

Arbetsmarknadsorganen har det senaste decenniet gjort betydande insatser inom renskötseområdet. Det kan i sammanhanget nämnas att det ingår i uppdraget för den år 1970 tillkallade sameutredningen att i samarbete med utredningen för planering av turistanläggningar och friluftsområden m. m. ta upp frågan om att bereda samerna tillfälle att i ökad utsträckning delta i turismens utveckling inom samernas områden. Utskottet utgår mot bakgrund av det anförda från att AMS-stöd även i fortsättningen skall komma samerna till del. Med hänsyn härtill finner utskottet att syftet med motionen torde bli tillgodosett utan något särskilt uttalande från riksdagens sida.

Rennäringslagen bör enligt motionen 1973: 494 ändras så att kommunerna befrias från upplåtelseavgifter för åtgärder som är till förmån för kommunernas medborgare. Frågan tas upp med utgångspunkt i ett aktuellt fall i Kiruna. Utskottet får erinra om att enligt nämnda lag får nyttjanderätt på sådan kronomark ovan odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition och på renbetesfjällen upplåtas endast om upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln. Sådan upplåtelse skall enligt 34 § rennäringslagen ske mot avgift, om ej särskilda skäl föreligger för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan samefonden och sameby som berörs av upplåtelsen. Rennäringslagen har varit i kraft mindre än två år. Utskottet anser att erfarenheterna från denna korta tid inte ger utskottet anledning att påyrka en ändring av rennäringslagen i nu förevarande avseende. Motionen bör således inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1973: 1392 begärs utredning och förslag om förbättrandet av trafiksäkerheten på vägar där renar kan uppträda. Yrkandet motive-

ras med att det årligen inträffar åtskilliga trafikolyckor, där renar är inblandade, med personella och materiella skador som följd. Motionärerna anför att det föreligger en skillnad i rättsläget mellan vad som gäller för trafikolyckor med ren och för trafikolyckor med tamboskap samt att detta av många upplevs som stötande för rättsmedvetandet. Skadeståndsfrågorna borde enligt motionen kunna lösas på ett mera rättvist sätt, exempelvis genom att renägare åläggs att ha sina djur ansvarighetsförsäkrade eller genom tillskapande av en renskadefond.

I anledning av motionen vill utskottet framhålla vikten av att såväl renskötare som trafikanter i förekommande fall iakttar all möjlig försiktighet för att nedbringa antalet olyckor och skadorna i samband därmed. Utskottet utgår från att berörda myndigheter och organisationer har sin uppmärksamhet riktad på hithörande frågor och vidtar erforderliga åtgärder i angivna syfte. Frågan om skadeståndsansvar i samband med renskötsel behandlades när rennäringslagen antogs av riksdagen år 1971. I enlighet med vad som därvid anfördes skall allmänna skadeståndsrettsliga grundsatser tillämpas på trafikskador som vållats av renar. Detta innebär bl. a. att skadeståndsansvar för renägare eller sameby kan inträda om den som haft djuren i sin vård brutit i skäligen tillsyn. Samma uppfattning kommer till uttryck i föregående års riksdagsbeslut om skadeståndslag (prop. 1972: 5, s. 104—105, LU 1972: 10, rskr 1972: 192). Utskottet finner med hänsyn till det anförda att någon riksdagens åtgärd inte erfordras i anledning av motionen 1973: 1392.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet att riksdagen

1. anser motionen 1973: 205 besvarad med vad utskottet i det föregående anført angående främjandet av sysselsättningen inom renskötselområdet,
2. lämnar motionen 1973: 494 utan åtgärd,
3. lämnar motionen 1973: 1392 utan åtgärd,
4. anser motionen 1973: 207, yrkande 2, första att-satsen, besvarad med vad utskottet i det föregående anført,
5. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973: 207, yrkande 1 och yrkande 2, andra att-satsen, godkänner de riktlinjer för katastrofskadeskydd för rennäringen som utskottet i det föregående förordat,
6. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionerna 1973: 501, 1973: 803 och 1973: 1431 till *Främjande av rennäringen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 630 000 kr.

16. Kompensation för bensinskatt till rennäringen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten B 16 (s. 40—41) och hemställer

att riksdagen till *Kompensation för bensinskatt till rennärningen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 200 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Jordbruksprisreglering

17. **Statens jordbruksnämnd m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:t:s förslag under punkterna C 1—C 4 (s. 42—47) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Statens jordbruksnämnd* ett förslagsanslag av 10 039 000 kr.,
2. till *Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden* ett förslagsanslag av 1 113 000 kr.,
3. till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* ett förslagsanslag av 96 000 000 kr.,
4. till *Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.* ett förslagsanslag av 37 941 000 kr.

18. **Stöd till jordbruket i norra Sverige.** Kungl. Maj:t har under punkten C 5 (s. 47) föreslagit riksdagen att till Stöd till jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 74 000 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 774 av herr Boo m. fl. (c) hemställs 1. att riksdagen anhåller hos Kungl. Maj:t om en skyndsam översyn beträffande områdesindelningen och stödnivån avseende pristillägg på mjölk och kött/fläsk med förbättringar av stödet till jordbruket i norra Sverige vari inryms jämväl Kopparbergs och Värmlands län, 2. att förslag till åtgärder föreläggs 1974 års riksdag samt att i övrigt beaktas vad i motionen anförts.

I motionen 1973: 776 av herrar Eriksson i Ulfaby (c) och Jonasson (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller 1. att tillämpningen av reglerna för statligt pristillägg på mjölk ges en generös tolkning, framför allt då fråga är om brukare och familjemedlemmar som fortsätter jordbruksdriften, 2. att vid den omprövning av det särskilda mjölkpristillägget som kommer att ske denna begränsning slopas och att stödet till dessa jordbruk utgår efter samma bestämmelser som gäller för ifrågavarande stödområde.

I motionen 1973: 806 av herr Åkerfeldt m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära sådan ändring av reglerna för mjölkpristillägg, inom de i motionen berörda områdena, att även nyetablerade mjölkproducenter erhåller detta stöd.

I motionen 1973:1385 av herr Björk i Gävle (c) och fru Jonäng (c) hemställs 1. att riksdagen anhåller hos Kungl. Maj:t om en skyndsam översyn beträffande områdesindelning och stödnivåer avseende pristilllägg på mjölk samt kött och fläsk som gäller för jordbruket i norra Sverige, 2. att förslag till åtgärder förelägges 1974 års riksdag, 3. att i övrigt beaktas vad som anförts i motionen.

I motionen 1973: 1404 av herr Jonasson m. fl. (c, s, fp, m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om skyndsam översyn och förslag till 1974 års riksdag beträffande områdesindelning och stödnivå innebärande förbättringar av stödet till jordbruket i norra Sverige (vari innefattas Kopparbergs och Värmlands län) i enlighet med vad i motionen anförts.

I motionen 1973: 1406 av fru Jonäng m. fl. (c) föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att det särskilda mjölkpristillägget i Södra Hälsinglands mejeriförenings område höjs till 9 öre per kg och att området hänföres till område II.

I motionen 1973: 1426 av herr Petersson i Gäddvik m. fl. (m, c, fp) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att i motionen föreslagna stödåtgärder till utsädesodling i norra Sverige skall upptas till prövning vid den översyn av "Norrlandsstödet" som skall ske detta budgetår.

I motionen 1973: 1427 av herr Petersson i Gäddvik m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 1), att riksdagen beslutar att stödet till jordbruket i norra Sverige skall justeras med hänsyn till utvecklingen av den allmänna prisnivån.

Utskottet. Från förevarande anslag bestrids kostnaderna för det särskilda prisstöd till jordbruket i norra Sverige i form av pristilllägg på mjölk, kött och fläsk, varom riksdagen år 1971 fattade beslut (prop. 1971: 74, JoU 1971: 33, rskr 1971: 49). I enlighet med förslag av statens jordbruksnämnd förordar Kungl. Maj:t att anslaget för nästa budgetår tas upp med 74 milj. kr. eller med 8 milj. kr. mer än för innevarande budgetår. Anslagsuppräknningen motiveras av den ökade mjölkinvägningen. Utskottet har inte något att invända mot medelsberäkningen.

Som framgår av den föregående redogörelsen har i ett antal motioner framförts önskemål om justeringar av gällande bestämmelser om prisstöd till vissa jordbruk i fråga om områdesindelning och stödnivåer, m. m. Flertalet önskemål överensstämmer i allt väsentligt med yrkanden som framförts till riksdagen och avvisats redan i samband med bestämmelsernas tillkomst år 1971. Utskottet vill emellertid erinra om att 1971 års riksdagsbeslut, såsom tidigare berörts, bl. a. innebar att frågan

om justering av nu ifrågavarande prisstöd, även innefattande eventuell utvidgning av stödet att gälla ytterligare produkter, skall tas upp vid en översyn av stödet som skall ske var tredje år genom statens jordbruksnämnds försorg. Enligt utskottets mening är det lämpligt att de motioner, som berör prisstödet, överlämnas till jordbruksnämnden för övervägande i samband med den översyn som sålunda skall äga rum inför nästa års riksdagsbeslut i ämnet. Också frågan om åtgärder till stöd för utsädesodlingen i norra Sverige, som behandlas i motionen 1973: 1426, synes lämpligen böra övervägas i samband med prövningen av erfarenheterna av nuvarande stöd till jordbruket i norra Sverige.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen

1. till *Stöd till jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 74 000 000 kr.,
2. anhåller att Kungl. Maj:t överlämnar motionerna 1973: 774, 1973: 776, 1973: 806, 1973: 1385, 1973: 1404, 1973: 1406 och 1973: 1427, första dels-satsen, till statens jordbruksnämnd att tagas under övervägande i samband med kommande översyn av det särskilda prisstödet till jordbruk i norra Sverige,
3. överlämnar motionen 1973: 1426 till Kungl. Maj:t att tagas under övervägande i samband med prövningen av erfarenheterna av de statliga stödåtgärderna till jordbruket i norra Sverige.

19. Särskilt övergångsbidrag åt jordbrukare, m. m. och Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna C 6—C 7 (s. 47—48) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Särskilt övergångsbidrag åt jordbrukare, m. m.* ett förslagsanslag av 6 000 000 kr.,
2. till *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket* ett reservationsanslag av 1 218 000 kr.

20. Bidrag till permanent skördeskadeskydd. Kungl. Maj:t har under punkten C 8 (s. 49) föreslagit riksdagen att till Bidrag till permanent skördeskadeskydd för budgetåret 1973/74 anvisa ett anslag av 30 000 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 507 av herr Persson i Heden m. fl. (c) hemställs att riksdagen i fråga om skördeskadeskyddet beslutar medge att ramen för de behovsprövade bidragen fastställs till två procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skördeskadador eller, om beräkning enligt denna regel ger till resultat ett lägre belopp, lägst 800 000 kr.

Utskottet. Under förevarande anslag anvisar staten bidrag till skörde-skadefonden. Kungl. Maj:ts förslag att anslaget för nästa budgetår förs upp med oförändrat 30 milj. kr. föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Ersättningar till följd av skördeskador utgår enligt ett system som grundar sig på objektiva skördeuppskattningar. Som en komplettering till detta system utgår behovsprövade bidrag i viss utsträckning. Ifrågasvarande bidrag skall kunna utbetalas i sådana fall då så betydande skördeskador uppenbarligen föreligger att skadeersättningar bort utgå men detta ej har skett på grund av systemets allmänna konstruktion eller till följd av oförutsedda brister i detsamma. Enligt av riksdagen godtagna riktlinjer skall sträng restriktivitet tillämpas vid förevarande bidragsgivning.

För behovsprövade bidrag skall stå till förfogande ett belopp som motsvarar en procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skördeskador eller, om beräkning enligt enprocentsregeln ger till resultat ett lägre belopp, högst 600 000 kr. Sistnämnda beloppsgräns fastställdes av förra årets riksdag att gälla fr. o. m. skördeåret 1972. Den utgjorde tidigare 400 000 kr. Utskottet finner för sin del inte någon anledning att nu föreslå någon ytterligare ändring av bestämmelserna för beviljandet av behovsprövade skördeskadebidrag. Det yrkande i nämnda hänseende, som framförs i motionen 1973: 507 och som även tidigare avvisats av riksdagen, avstyrks därför.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 507 utan åtgärd,
2. till *Bidrag till permanent skördeskadeskydd* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 30 000 000 kr.

21. Administration av permanent skördeskadeskydd m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten C 9 (s. 49—50) och hemställer

att riksdagen till *Administration av permanent skördeskadeskydd m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 13 761 000 kr.

Skogsbruk

22. Skogsstyrelsen och Bidrag till skogsvårdsstyrelserna. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna D 1—D 2 (s. 51—55) och hemställer

att riksdagen

1. till *Skogsstyrelsen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 8 211 000 kr.,

2. a. medger att under budgetåret 1973/74 beviljas statlig kreditgaranti för lån till skoglig plantskoleverksamhet intill ett belopp av 1 000 000 kr.,
- b. till *Bidrag till skogsvårdsstyrelserna* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 41 240 000 kr.

23. **Bidrag till skogsförbättringar.** Kungl. Maj:t har under punkten D 3 (s. 56—60) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats rörande statsbidrag till viss omplantering av skogskulturer som skadats av sork,
2. medge att under budgetåret 1973/74 beviljas statsbidrag med högst 8 500 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark och med anslaget i övrigt avsedda ändamål,
3. till *Bidrag till skogsförbättringar* för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 339 av fru Sundberg (m) och herr Nilsson i Trobro (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om 1. sådan ändring av bestämmelserna för statsbidrag till vissa skogsförbättrande åtgärder att ur naturvårdssynpunkt önskvärd nyplantering av bok blir berättigad till sådant bidrag, 2. förslag med anledning av betänkandet "Bokskogens bevarande" till nästa års riksdag.

Utskottet. Huvuddelen av förevarande anslag utnyttjas för att lämna bidrag till skogsplantering på sämre jordbruksmark. I övrigt lämnas stöd till istandsättning av skogar med otillfredsställande skogstillstånd, bl. a. vissa restskogar, till skogsdikning, till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter, till inventering av vissa skador på växande skog samt till att täcka förluster till följd av sådan statlig kreditgaranti, som avses i kungörelsen (1969: 705) om statligt stöd vid skada på skog. Bidragsbestämmelserna för anslaget återfinns i kungörelsen (1948: 239) om statsbidrag till vissa skogsförbättrande åtgärder (ändrad senast 1961: 109).

I motionen 1973: 339 yrkas på sådan ändring av bestämmelserna att ur naturvårdssynpunkt önskvärd nyplantering av bok blir berättigad till bidrag. Enligt motionärerna bör riksdagen dessutom hemställa att Kungl. Maj:t för nästa års riksdag framlägger förslag med anledning av det år 1971 framlagda betänkandet Bokskogens bevarande (SOU 1971: 71). Nuvarande bestämmelser är enligt motionen alltför mycket inriktade på strikta lönsamhetskrav inom skogsdriften och tar för litet hänsyn till andra omständigheter, såsom naturvårdens och friluftslivets intressen. Det framhålls att bokskogen ur sistnämnda synpunkter är i hög grad skyddsvärd.

Utskottet vill i anledning härav anföra, att betänkandet Bokskogens bevarande har varit föremål för ett omfattande remissförfarande. Vid remissbehandlingen har framförts delade meningar och från flera håll har framförts betänkligheter mot de åtgärder som föreslagits. Enligt utskottets mening finns anledning avvakta skogspolitiska utredningens förslag innan ställning tas till de åtgärder som bör vidtas i syfte att bevara bokskogen. Som framgår av riksdagsberättelsen beräknas skogspolitiska utredningen slutföra sitt arbete i år. Mot bakgrund av det anförda synes motionen 1973: 339 inte nu böra föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet, som givetvis delar uppfattningen om det önskvärda i att bokskogen så långt möjligt kan bevaras, vill i sammanhanget erinra om att bl. a. naturvårdslagens bestämmelser om skydd för landskapsbilden ger vissa möjligheter att vidta åtgärder i nämnda avseende.

Vad Kungl. Maj:t under denna punkt föreslagit föranleder ingen erinran av utskottet, som alltså hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 339 utan åtgärd,
2. godkänner vad i propositionen förordats rörande statsbidrag till viss omplantering av skogskulturer som skadats av sork,
3. medger att under budgetåret 1973/74 beviljas statsbidrag med högst 8 500 000 kr. till skogsodlingsåtgärder på sämre jordbruksmark och med anslaget i övrigt avsedda ändamål,
4. till *Bidrag till skogsförbättringar* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 8 000 000 kr.

24. Vägbyggnader på skogar i enskild ägo. Kungl. Maj:t har under punkten D 4 (s. 60—62) föreslagit riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1973/74 beviljas dels statsbidrag med högst 14 500 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo, dels förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse från fritidssynpunkt,

2. till Vägbyggnader på skogar i enskild ägo för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Motionerna

I motionen 1973: 499 av herr Lorentzon m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen beslutar att för bidraget till vägbyggnader på skogar i enskild ägo knyts villkoret att med hjälp av statsbidrag byggd skogsbilväg skall vara öppen för allmänheten.

I motionen 1973: 929 av herr Persson i Karlstad m. fl. (s) föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om sådana regler för bidrag till vägbyggen i skogar som är i enskild ägo att till bidraget knyts villkor om att med hjälp av statsbidrag byggd skogsbilväg skall vara öppen för allmänheten samt att vad som i övrigt anförts i motionen måtte beaktas.

Utskottet. Enligt gällande bestämmelser angående statsbidrag till vissa skogs- och flottledsbyggnader m. m. (kungörelsen 1943: 530 med senare ändringar) utgår bidrag till skogshuvudväg i allmänhet med högst 50 procent eller, om synnerliga skäl föreligger, med högst 75 procent av byggnadskostnaderna. I fråga om skogshuvudväg av särskild betydelse från fritidssynpunkt kan bidrag utgå med högst 70 procent eller, om synnerliga skäl föreligger, med högst 85 procent av byggnadskostnaderna. Om bidrag utgår med förhöjt procenttal på grund av skogshuvudvägens betydelse för fritidsändamål måste bidragstagaren förbinda sig att inte utan länsstyrelsens medgivande avstänga vägen för trafik.

I motionerna 1973: 499 och 1973: 929 framhålls att hittills vunna erfarenheter av det förhöjda bidraget till vissa skogshuvudvägar, som införts för att uppmuntra markägarna att i ökad utsträckning upplåta vägarna åt allmänheten för trafik med motorfordon, ger vid handen, att effekterna varit mycket måttliga. Angelägenheten av att bereda allmänheten tillgång till skogsbilvägarna talar enligt motionärerna för att till bidraget till vägbyggnader på skogar i enskild ägo generellt knyts villkoret att med hjälp av statsbidrag byggd skogsbilväg skall hållas öppen för allmänheten. I motionerna hemställs om ändring av bidragsbestämmelserna i angiven riktning.

Utskottet får i anledning av det anförda erinra om att nu gällande regler i fråga om statsbidrag till skogshuvudvägar bygger på förslag av skogsbruksutredningen, vilket behandlades av riksdagen år 1965 (prop. 1965: 1, bil. 11, p. H 6; JoU 1965: 1, p. 75: o). Som motiv för det högre bidraget anfördes bl. a. att allmän trafik medförde högre standardkrav på vägarna och ökat ansvar för vägghållarna.

I sin anslagsframställning framhåller skogsstyrelsen att allmänhetens intresse för att få utnyttja skogsvägarna för biltrafik i samband med olika fritidsaktiviteter har ökat starkt under senare år. Styrelsen framhåller att möjligheterna att öppna skogsvägar för allmänheten dock inte på långt när står i proportion till allmänhetens önskemål. För att få bättre förhållanden i detta avseende synes enligt styrelsen grundläggande förändringar i statsbidragsgivningen vara erforderliga. Under hänvisning till att skogspolitiska utredningen bl. a. har att utreda dylika frågor vill styrelsen inte nu framlägga några förslag till sådana förändringar utan avvaktar utredningens betänkande. Styrelsen föreslår därför att för nästa budgetår rambeloppet för förhöjda statsbidrag till skogshuvudvägar av särskild betydelse för fritidsändamål utgår med oförändrat 500 000 kr. Kungl. Maj:t biträder skogsstyrelsens förslag.

Utskottet vill för sin del understryka vikten av att allmänheten i så stor utsträckning som möjligt bereds tillfälle till rekreation i skog och mark och att som ett led i strävandena att främja detta syfte skogsbilvägar i betydligt större omfattning än f. n. kan komma till användning. Skogs-

politiska utredningen har emellertid, som framgår av det föregående, bl. a. att överväga detta spørsmål. I avvaktan på utredningens förslag, som beräknas föreligga inom kort, synes motionerna inte nu böra föranleda någon riksdagens särskilda åtgärd.

Kungl. Maj:ts under punkten redovisade förslag tillstyrks av utskottet, som alltså hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionerna 1973: 499 och 1973: 929 utan åtgärd,
2. medger att under budgetåret 1973/74 beviljas dels statsbidrag med högst 14 500 000 kr. till vägbyggnader på skogar i enskild ägo, dels förhöjt statsbidrag med högst 500 000 kr. till skogshuvudvägar av särskild betydelse från fritidssynpunkt,
3. till *Vägbyggnader på skogar i enskild ägo* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 15 000 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

25. Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten D 5 (s. 62—63) och hemställer

att riksdagen

1. medger att under budgetåret 1973/74 utfästs statsbidrag med högst 11 900 000 kr. till skogliga åtgärder inom samverkansområden i de fyra nordligaste länen och för att fullfölja skogsvårdsföretag i lappmarken,
2. till *Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 10 100 000 kr.

26. Kursverksamhet för skogsbrukets rationalisering m. m. Kungl. Maj:t har under punkten D 6 (s. 63—64) föreslagit riksdagen att till Kursverksamhet för skogsbrukets rationalisering m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 1 572 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 782 av herr Hedin m. fl. (m) hemställs att riksdagen måtte uppdra åt Kungl. Maj:t att vid behov genom tilläggsanslag möjliggöra av skogsstyrelsen planerad intensifierad rådgivning i vad gäller frågor om arbetsmiljö och arbetarskydd inom skogsbruket.

Utskottet. Från förevarande anslag bestrids kostnader för rådgivnings- och kursverksamhet riktad till skogsägare och skogsarbetare med syfte att främja skogsbrukets rationalisering. Vidare används medel under anslaget för viss personalutbildning och information. Anslaget bör enligt Kungl. Maj:ts förslag höjas med 106 000 kr. till 1 572 000 kr.

Av skogsstyrelsens anslagsframställning framgår att intensifierad rådgivning planeras i vad gäller frågor om arbetsmiljö och arbetarskydd. Det senare har enligt styrelsen hög prioritet med hänsyn dels till de stora risker för olycksfall och ohälsa som sammanhänger med skogsarbete, dels till den omständigheten att privatskogsägarna såsom egna företagare inte omfattas av skogsyrkesinspektionens verksamhet. I motionen 1973: 782 instämmer motionärerna med skogsstyrelsens bedömning i angivna avseenden men framhåller att det är tveksamt om den förordade rådgivningen på arbetsmiljöns och arbetarskyddets områden kan komma till stånd inom ramen för den av Kungl. Maj:t förordade medelsramen. Riksdagen bör därför enligt motionärernas mening uppdras åt Kungl. Maj:t att vid behov anvisa tilläggsanslag för ändamålet.

Med anledning av det anförda vill utskottet erinra om att förevarande anslag genom beslut av 1972 års riksdag för innevarande budgetår räknades upp bl. a. för att tillgodosäja behovet av rådgivning om arbetsmiljö och arbetarskydd på skogsbrukets område. Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår innebär att medel även för detta budgetår beräknats för ifrågasvarande ändamål. Det ankommer på skogsstyrelsen att fördela medlen under anslaget. Med anledning av det intresse för arbetsmiljö- och arbetarskyddsfrågor som visats från såväl Kungl. Maj:ts som skogsstyrelsens sida finner utskottet anledning anta att nämnda spörsmål kommer att ägnas uppmärksamhet utan särskild påstötning från riksdagens sida. Någon särskild åtgärd i anledning av motionen förefaller därför inte erforderlig.

Utskottet, som i övrigt inte har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 782 utan åtgärd,
2. till *Kursverksamhet för skogsbrukets rationalisering m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 572 000 kr.

Fiske

27. **Fiskeristyrelsen och Fiskeriintendenterna m. m.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna E 1—E 2 (s. 65—67) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Fiskeristyrelsen* ett förslagsanslag av 7 601 000 kr.,
2. till *Fiskeriintendenterna m. m.* ett förslagsanslag av 1 094 000 kr.

28. **Främjande i allmänhet av fiskerinäringen.** Kungl. Maj:t har under punkten E 3 (s. 68) föreslagit riksdagen att till Främjande i allmänhet av fiskerinäringen för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 1393 av herr Hedin m. fl. (m, c, fp) hemställs att riksdagen för budgetåret 1973/74 beslutar höja ramen för statsgarantier för förluster på försöksfiske från 200 000 till 300 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag att anslaget för nästa budgetår räknas upp med 10 000 kr. till 275 000 kr. föranleder ingen erinran av utskottet.

Med anledning av yrkandet i motionen 1973: 1393 att garantiramen för försöksfiske höjs från 200 000 kr. till 300 000 kr. vill utskottet erinra om att riksdagen år 1971 i anledning av motioner i ämnet, med hänvisning till att behovet av försöksfiske snabbt kunde komma att ökas, bemyndigade Kungl. Maj:t att — därest så skulle befinnas erforderligt — höja garantiramen, dock högst med 100 000 kr. Under angivna förhållande anser utskottet att syftet med i motionen 1973: 1393 framlagt förslag om höjning av garantiramen för försöksfiske får anses vara tillgodosett. Motionen påkallar därför ingen riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 1393 utan åtgärd,
2. till *Främjande i allmänhet av fiskerinäringen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 275 000 kr.

29. **Kursverksamhet på fiskets område.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten E 4 (s. 69) och hemställer

att riksdagen till *Kursverksamhet på fiskets område* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 305 000 kr.

30. **Bidrag till fiskehamnar m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten E 5 (s. 70—73) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats beträffande bestridande av kostnader för utmärkning av fiskegränser m. m.,
2. till Bidrag till fiskehamnar m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 1415 av herr Nilsson i Trobro (m) hemställs att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna att av medel från anslaget Bidrag till fiskehamnar m. m. skall bestridas kostnaderna för den av fiskeristyrelsen föreslagna förbättringen av Nordersunds fiskehamn i Sölvesborgs stor-kommun.

Utskottet. Från förevarande anslag utgår förutom statsbidrag till byggande av fiskehamnar bl. a. ersättning för täckande av eventuella underskott vid driften av kvarvarande statliga fiskehamnar. Fiskeristyrelsen har i sina anslagsäskanden beräknat sistnämnda underskott till 300 000 kr. för nästa budgetår under förutsättning av viss ökad medeltilldelning för ändamålet under innevarande budgetår. Medlen är avsedda att täcka kostnaderna för reparations- och underhållsarbeten främst i de statliga fiskehamnarna Nogersund, Smygehamn, Glommen, Träslövsläge, Hönö-Klåva och Grundsund. Enligt bidragsbestämmelserna ankommer det på fiskeristyrelsen att besluta om den närmare medelfördelningen för nyssnämnda ändamål. Frågor om stöd till byggande och förbättringar av fiskehamnar skall enligt gällande riktlinjer bedömas mot bakgrund av hamnarnas betydelse för fiskerinäringens utveckling inom vederbörande region. Denna bedömning åvilar Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill finner utskottet inte anledning för riksdagen att genom särskilt uttalande binda anslagsanvändningen på sätt som ifrågasatts i motionen 1973: 1415 beträffande Nogersunds fiskehamn. Motionen föreslås således inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Mot vad Kungl. Maj:t under förevarande anslagspunkt föreslagit beträffande bestridande av kostnaderna för vissa anordningar för markering av gränser som är av betydelse för fisket har utskottet inte något att invända. Ej heller har utskottet något att erinra mot Kungl. Maj:ts medelsberäkningar under anslaget.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 1415 utan åtgärd,
2. godkänner vad i statsverkspropositionen förordats beträffande bestridande av kostnader för utmärkning av fiskegränser m. m.,
3. till *Bidrag till fiskehamnar m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

31. **Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna E 6—E 13 (s. 73—78) och hemställer

att riksdagen

1. till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 20 000 kr.,
2. till *Restitution av bensinskatt till fiskerinäringen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 100 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,
3. till *Särskilt omställningsstöd till fiskare, m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.,
4. a. medger att under budgetåret 1973/74 statlig kreditgaranti beviljas för lån till konsolidering av fiskeföretag intill ett belopp av 20 000 000 kr., för lån till investeringar inom fiskets

- berednings- och konservindustri intill ett belopp av 5 000 000 kr. och för lån till åtgärder som främjar fritidsfisket intill ett belopp av 2 000 000 kr.,
- b. till *Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till fiske* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
5. till *Kostnader för fiskeutredningar i vattenmål m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
6. till *Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.,
7. till *Fiskeriundersökningsfartyg* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.,
8. till *Bidrag till fiskare med anledning av avlysning av fiskevattnen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.

Service och kontroll

32. **Statens livsmedelsverk m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna F 1—F 6 (s. 79—87) och hemställer att riksdagen

1. till *Statens livsmedelsverk* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 20 084 000 kr.,
2. till *Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontrollslakterier* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 9 182 000 kr.,
3. a. godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats rörande beredskapen mot mul- och klövsjuka,
b. till *Statens veterinärmedicinska anstalt* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 15 168 000 kr.,
4. till *Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 kr.,
5. till *Veterinärstaten* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 20 728 000 kr.,
6. till *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 4 000 000 kr.

33. **Bidrag till djursjukvård i vissa fall.** Kungl. Maj:t har under punkten F 7 (s. 87—88) föreslagit riksdagen att till Bidrag till djursjukvård i vissa fall för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 215 av herr Ångström (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om skyndsamt utredning och förslag till nya grunder för att statsbidrag skall kunna utgå vid besök av veterinär för djursjukvård.

I motionen 1973: 1423 av herrar Olsson i Sundsvall (c) och Björk i Gävle (c) hemställs att riksdagen beslutar att statsbidrag till mindre bemedlade för djursjukvård skall utgå till djurägare, vilkens årsinkomst inte överstiger 10 000 kr.

Utskottet. Enligt kungörelsen (1946: 164) angående statsbidrag till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård kan bidrag utgå till djurägare, vilkens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst ej överstiger 5 000 kr. och som ej heller påförts statlig förmögenhetsskatt. Veterinär får i sådana fall inte av djurägaren uppbära högre belopp än 17 kr. vid sjukbesök.

I motionen 1973: 1423 föreslås att nämnda inkomstgräns höjs till 10 000 kr., medan skyndsamt utredning och förslag till nya bidragsgrunder begärs i motionen 1973: 215. Motionärerna åberopar bl. a. den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan nuvarande bestämmelser fastställdes.

Utskottet finner att en omprövning av nu ifrågavarande bestämmelser i och för sig kan anses motiverad. Ett av veterinärväsendeutredningen avgivet betänkande om veterinärväsendets uppgifter och organisation (SOU 1971: 3) är dock enligt uppgift från jordbruksdepartementet f. n. föremål för överväganden inom departementet och beräknas föranleda proposition till riksdagen innevarande år. I avvaktan härpå bör de nu behandlade motionerna inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med hänsyn till det anförda och då utskottet i övrigt inte finner anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande förevarande anslag, hemställer utskottet

att riksdagen

1. lämnar motionerna 1973: 215 och 1973: 1423 utan åtgärd.
2. till *Bidrag till djursjukvård i vissa fall* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 600 000 kr.

34. **Veterinärinrättningen i Skara m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna F 8—F 10 (s. 88—90) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Veterinärinrättningen i Skara* ett förslagsanslag av 819 000 kr.,
2. till *Statens centrala frökontrollanstalt: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 9 933 000 kr.,
3. till *Statens centrala frökontrollanstalt: Utrustning* ett reservationsanslag av 60 000 kr.

35. **Statens växtskyddsanstalt.** Kungl. Maj:t har under punkten F 11 (s. 90—92) föreslagit riksdagen att till Statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 7 910 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 771 av fru Anér (fp) och fru Hambræus (c) hemställs 1. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening uttalar att nuvarande organisation för den resistensbiologiska forskningen bör bibehållas i avvaktan på kommande utredning, 2. att riksdagen till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1973/74 anvisar ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 134 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 294 000 kr.

I motionen 1973:781 av herr Hansson i Skegrie m. fl. (c, fp, m) hemställs att riksdagen beslutar 1. att Kungl. Maj:t bemyndigas inrätta en befattning som försöksledare vid statens växtskyddsanstalts inspektionsavdelning; samt 2. att till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1973/74 anvisa ett med 70 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 7 980 000 kr.

I motionen 1973: 787 av herr Josefson i Arrie m. fl. (c) hemställs att till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1973/74 anvisas ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 134 000 kr. förhöjt förslagsanslag på 4 294 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär en uppräknig av anslaget till statens växtskyddsanstalt med 469 000 kr. för täckande av automatiska utgiftsökningar.

Enligt motionerna 1973: 771 och 1973: 787 bör anslaget höjas med ytterligare 134 000 kr. för att ge anstalten ökade resurser för resistensprovning. Utskottet får erinra om att växtskyddsanstaltens uppgifter och organisation är föremål för översyn genom utredningen om kontrollanstalterna på jordbrukets område. I avvaktan på resultatet av utredningen är utskottet inte berett förorda den i motionerna föreslagna anslagsförstärkningen.

I motionen 1973: 781 begärs en uppräknig av växtskyddsanstaltens anslag med 70 000 kr. för förstärkning av anstaltens inspektionsavdelning med en befattning som försöksledare. I detta fall åberopas bl. a. den belastning som åtgärderna mot koloradoskalbaggen innebär. Enligt vad utskottet inhämtat har för bekämpning av koloradoskalbaggen under år 1972 anvisats 750 000 kr. från anslaget Bekämpande av växtsjukdomar. Nämnda förslagsanslag kan även framdeles användas för sådana åtgärder. Utskottet är i avvaktan på resultatet av pågående utredning inte berett biträda motionsyrkandet om en utökning av den fasta personalen vid växtskyddsanstalten.

I anledning av ett yrkande i motionen 1973: 771 om visst uttalande om bibehållande t. v. av nuvarande organisation av den resistensbiologiska forskningen vid växtskyddsanstalten får utskottet framhålla att någon ändring av nämnda organisation inte har skett. Enligt uppgift

från växtskyddsanstalten planeras inte heller någon sådan ändring innan beslut i anledning av pågående utredning föreligger. Något uttalande från riksdagens sida torde således inte erfordras i anledning av motionsyrkandet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 771, yrkande 1, utan åtgärd,
2. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1973: 771, yrkande 2, 1973: 781 och 1973: 787 till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 7 910 000 kr.

36. Bekämpande av växtsjukdomar m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna F 12—F 15 (s. 92—96) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Bekämpande av växtsjukdomar* ett förslagsanslag av 150 000 kr.,
2. till *Statens lanbrukskemiska laboratorium* ett förslagsanslag av 4 160 000 kr.,
3. till *Statens maskinprovningar* ett förslagsanslag av 2 798 000 kr.,
4. till *Statens växtsortnämnd* ett förslagsanslag av 122 000 kr.

Utbildning och forskning

37. Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader. Kungl. Maj:t har under punkten G 1 (s. 97—100) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid lantbrukshögskolan inrätta en professur i markfysik enligt vad i statsrådsprotokollet förordats,
2. till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 45 339 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 1390 av herrar Grebäck (c) och Antby (fp) hemställs att riksdagen beslutar 1. att bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en tjänst som universitetslektor i lantbruksbyggnader vid lantbrukshögskolan, 2. att till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1973/74 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 95 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 45 434 000 kr.

I motionen 1973: 1391 av herrar Grebäck (c) och Antby (fp) hemställs att riksdagen beslutar 1. att bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en tjänst som statsagronom i produktkvalitet vid lantbrukshögskolan,

2. att till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1973/74 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 98 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 45 437 000 kr.

I motionen 1973: 1443 av herrar Åsling (c) och Johansson i Holmgården (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en skyndsam översyn av forsknings- och försöksverksamheten på jordbruksområdet i Norrland.

Utskottet. Enligt statsverkspropositionen beräknas förevarande anslag till 45 339 000 kr. för nästa budgetår. Därvid har beräknats medel för bl. a. en tjänst som universitetslektor i landskapsarkitektur. Vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om personalförändringar föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Härutöver begärs i två motioner ytterligare personalförstärkningar. Sälunda föreslås i motionen 1973: 1390 att 95 000 kr. anvisas för inrättandet av en befattning som universitetslektor i lantbruksbyggnader. Vidare föreslås i motionen 1973: 1391 att 98 000 kr. anvisas för inrättandet av en tjänst som statsagronom i produktkvalitet. De båda tjänsterna ingår bland dem för vilka lantbrukshögskolan begärt medel i sin anslagsframställning. Kungl. Maj:t har vid budgetbehandlingen inte ansett sig kunna bereda utrymme för dem i kommande års budget. Utskottet anser inte att sådana förhållanden framkommit som ger anledning till en ändrad bedömning, varför de båda motionerna avstyrks.

I detta sammanhang tar utskottet upp till behandling motionen 1973: 1443, vari begärs en skyndsam översyn av forsknings- och försöksverksamheten på jordbruksområdet i Norrland. I motionen redovisas hur anläggningar för försök och forskning på jordbrukets område under senare år byggts upp i norra Sverige, inte minst vid Rübäcksdalen. Brist på driftkostnadsanslag gör det enligt motionen svårt att fullt utnyttja tillgänglig forskningskapacitet. I avvaktan på resultatet av den begärda översynen bör enligt motionen vidtas åtgärder som säkerställer den nuvarande verksamhetens fortsatta bedrivande.

Utskottet får erinra om att motsvarande motionsyrkande behandlades av riksdagen även föregående år (JoU 1972: 38). I samband därmed inhämtade utskottet remissyttranden från berörda instanser. Såväl i dessa yttranden som i förevarande motion åberopas de förslag i ämnet som avgavs av utredningen om stöd till jordbruket i norra Sverige (SOU 1970: 72). Utredningen, som ansåg det på sikt vara mest ekonomiskt för samhället att satsa relativt kraftigt på forskning, försök och utvecklingsarbete för jordbruket i norra Sverige, föreslog bl. a. att särskilda forskningsmedel skulle ställas till förfogande för ändamålet. Några sådana särskilda medel har hittills inte anvisats. Lantbruksstyrelsen anförde i sitt remissyttrande att det därför fick ankomma på befintliga

forsknings- och försöksinstitutioner att hos forskningsråd m. fl. söka anslag för utförande av sådana projekt som angetts av utredningen. Lantbrukshögskolan anförde i sitt remissyttrande att högskolan av det för försöksverksamhet disponibla anslaget avdelar medel för verksamheten i Norrland som i förhållande till produktionens omfattning går långt utöver vad som anvisas för övriga distrikt. Trots detta fanns enligt högskolan angelägna försöksuppgifter inom norrländskt jordbruk som inte kunnat rymmas inom tillgängliga anslagsramar. En ytterligare omfördelning till förmån för norra Sverige lät sig dock knappast göra av hänsyn till högskolans ansvar och åtaganden inom övriga försöksdistrikt. Bl. a. lantbrukshögskolan och berörda länsstyrelser ansåg att en översyn av forsknings- och försöksverksamheten i norra Sverige i viss omfattning var motiverad. Därvid borde i första hand tas upp storleken och fördelningen av de anslag som anvisas för ändamålet. Mot bakgrund av vad som sålunda hade framkommit underströk jordbruksutskottet angelägenheten av att ökade resurser så snart som möjligt ställdes till förfogande för forsknings- och försöksverksamheten rörande jordbruket i norra Sverige. Riksdagen ansåg motionen besvarad med vad utskottet sålunda anfört.

Enligt utskottets mening talar skäl med ökad styrka för en ytterligare tilldelning av resurserna för forskning, försök och utvecklingsarbete för jordbruket i norra Sverige. Utskottet anser nödvändigt att Kungl. Maj:t ägnar ingående uppmärksamhet åt behovet att snarast tillgodose angivna önskemål.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit under förevarande punkt biträder utskottet och hemställer

att riksdagen

1. som sin mening ger till känna vad utskottet i det föregående anfört i anledning av motionen 1973: 1443,
2. bemyndigar Kungl. Maj:t att vid lantbrukshögskolan inrätta en professur i markfysik enligt vad som förordats i propositionen,
3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1973: 1390 och 1973: 1391 till *Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 45 339 000 kr.

38. Lantbrukshögskolan: Driftkostnader och Lantbrukshögskolan: Bokinköp m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna G 2—G 3 (s. 100—102) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Lantbrukshögskolan: Driftkostnader* ett reservationsanslag av 10 074 000 kr.,
2. till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp m. m.* ett reservationsanslag av 722 000 kr.

39. Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten. Kungl. Maj:t har under punkten G 4 (s. 102—104) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om förläggningen av distriktsförsöksstationen i mellersta trädgårdsförsöksdistriktet,
2. till Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 23 460 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 1401 av herr Johansson i Holmgården m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar om inrättande av en fast försöksteknikertjänst vid Röbbäcksdalens trädgårdsförsöksstation.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag att räkna upp anslaget för nästa budgetår med 2 490 000 kr. till 23 460 000 kr. föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet biträder även i övrigt Kungl. Maj:ts förslag under punkten.

I motionen 1973: 1401 hemställs att riksdagen beslutar inrätta en tjänst som försökstekniker vid Röbbäcksdalens trädgårdsförsöksstation. Denna försöksstation är nu klar att tagas i bruk. Om investeringarna i Röbbäcksdalen skall kunna nyttjas med bibehållande av verksamheten vid trädgårdsförsöksstationen i Öjebyn krävs enligt motionen den föreslagna personalförstärkningen. Motionärerna anser det ytterst angeläget att det 26-åriga arbetet i Öjebyn kan föras vidare.

Utskottet får i anledning av motionen hänvisa till vad utskottet under punkten 37 (G 1) anfört om vikten av att förstärka resurserna i den norrländska försöksverksamheten rörande jordbruk. Detta bör även gälla trädgårdsområdet. Inte minst är det, såsom anförts i motionen, väsentligt att utvecklingsarbetet rörande bärödling i övre Norrland kan fortgå. Detta motiverar enligt utskottets mening att verksamheten vid Öjebyns försöksstation ges möjligheter att fortsätta. Utskottet utgår från att det inom ramen för beräknade medel under förövarande anslag skall vidtas de åtgärder som krävs härför.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. bemyndigar Kungl. Maj:t att besluta om förläggningen av distriktsförsöksstationen i mellersta trädgårdsförsöksdistriktet,
2. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört i anledning av motionen 1973: 1401,
3. till *Lantbrukshögskolan: Försöksverksamheten* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 23 460 000 kr.

40. Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 5 (s. 104) och hemställer

att riksdagen till *Lantbrukshögskolan: Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

41. Veterinärhögskolan: Förvaltningskostnader m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna G 6—G 10 (s. 104—108) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Veterinärhögskolan: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 15 184 000 kr.,
2. till *Veterinärhögskolan: Driftkostnader* ett reservationsanslag av 7 406 000 kr.,
3. till *Veterinärhögskolan: Bokinköp m. m.* ett reservationsanslag av 166 000 kr.,
4. till *Veterinärhögskolan: Försöksverksamhet* ett reservationsanslag av 315 000 kr.,
5. till *Veterinärhögskolan: Lantbruksdriften vid försöksgården* ett förslagsanslag av 1 000 kr.

42. Skogshögskolan: Förvaltningskostnader. Kungl. Maj:t har under punkten G 11 (s. 108—110) föreslagit riksdagen att till Skogshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 16 337 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 793 av herr Stjernström m. fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar 1. att bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en biträdande professur i miljöanpassat skogsbruk vid skogshögskolan samt 2. att till Skogshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1973/74 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 76 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 16 413 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:t föreslår att anslaget räknas upp med 1 033 000 kr. till 16 337 000 kr. för nästa budgetår för täckande av ökade utgifter för löner och omkostnader av automatisk natur. I motionen 1973: 793 yrkas på en ytterligare anslagsuppräknings med 76 000 kr. för inrättande av en biträdande professur i miljöanpassat skogsbruk, samtidigt som ett speciallärararvode dras in. Förslaget, som även förts fram i skogshögskolans anslagsäskanden, motiveras med det allt större kravet på att skogsbruket inte inkräktar på miljöintressena, varför det inte längre är tillräckligt med nuvarande undervisningstjänst i landskapsvård. En effektiv forskning måste även initieras.

Utskottet anser skäl tala för att skogshögskolan ges möjlighet att in-

rätta den begärda tjänsten. Utvecklingen inom det moderna skogsbruket gör det nödvändigt att högskolans förutsättningar att bedriva forskning rörande samordning av rationell virkesproduktion samt olika rekreations- och miljöintressen väsentligt förbättras. Därför tillstyrker utskottet den i motionen begärda förstärkningen av anslagstilldelningen, vilken möjliggör inrättande av den i motionen begärda tjänsten.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit under denna punkt föranleder ingen erinran av utskottet, som därför hemställer

att riksdagen

1. i anledning av motionen 1973: 793, yrkande 1, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om inrättande av en biträdande professur i miljöanpassat skogsbruk,
2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1973: 793, yrkande 2, till *Skogshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 16 413 000 kr.

43. Skogshögskolan: Driftkostnader och Skogshögskolan: Bokinköp m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna G 12—G 13 (s. 110—111) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Skogshögskolan: Driftkostnader* ett reservationsanslag av 12 427 000 kr.,
2. till *Skogshögskolan: Bokinköp m. m.* ett reservationsanslag av 179 000 kr.

44. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. och Ersättningar till sakkunniga i befodringsärenden, m. m. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna G 14—G 15 (s. 112—119) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

1. till *Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.* ett reservationsanslag av 11 500 000 kr.,
2. till *Ersättningar till sakkunniga i befodringsärenden, m. m.* ett förslagsanslag av 300 000 kr.

45. Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten G 17 (s. 119—120) och hemställer

att riksdagen till *Stöd till kollektiv jordbruksteknisk forskning* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 185 000 kr.

46. **Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling.** Kungl. Maj:t har under punkten G 19 (s. 120—121) föreslagit riksdagen att till Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1973/74 anvisa ett anslag av 255 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 931 av fru Sundberg (m) och herr Nilsson i Trobro (m) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 2), att riksdagen under nionde huvudtiteln, § 19, Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling för budgetåret 1973/74 beslutar anslå ett med 90 000 kr. förhöjt anslag till 345 000 kr.

I motionen 1973: 1396 av herr Håkansson m. fl. (c, fp, m) hemställs att riksdagen såsom bidrag till växtförädlingsarbetet vid Algot Holmberg och Söner AB anvisar ett anslag av 120 000 kr. och således till "Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling" för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 345 000 kr.

Utskottet. Från detta anslag utgår bidrag till W. Weibull AB för den praktiskt vetenskapliga verksamheten vid Weibullsholm och till den växtförädling som bedrivs av Algot Holmberg och Söner AB. Kungl. Maj:ts förslag innebär att för nästa budgetår anvisas oförändrat 225 000 kr. resp. 30 000 kr. för angivna ändamål. Algot Holmberg och Söner AB har för sin del begärt en höjning av statsbidraget med 90 000 kr. för täckande av vissa kostnadsökningar för löner och andra driftkostnader i förädlingsverksamheten. I motionerna 1973: 931 och 1973: 1396 framförs synpunkter av innebörd att det förädlingsarbete som bedrivs vid företaget, främst beträffande sojabönan, är av betydande samhällsintresse. I motionerna som har i sak samma yrkande anförs att bidrag bör utgå till företaget för att täcka något av de kostnadsökningar som det har att emotse och föreslår att bidrag till växtförädlingsarbetet vid Algot Holmberg och Söner AB anvisas med begärt belopp av 120 000 kr.

Utskottet vill framhålla att företaget har erhållit och även i fortsättningen har möjlighet att erhålla bidrag till forskningsprojekt från statens råd för skogs- och jordbruksforskning. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda inte anledning tillstyrka de framförda motionsyrkandena om höjning av nu ifrågavarande anslagspost.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1973: 931, yrkande 2, och 1973: 1396 till *Bidrag till visst praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 255 000 kr.

47. **Skoglig forskning m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna G 20—G 28 (s. 121—131) och hemställer att riksdagen

1. till *Skoglig forskning* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 125 000 kr.,
2. till *Stöd till kollektiv forskning rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 152 000 kr.,
3. till *Stöd till kollektiv skogsteknisk forskning* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 3 300 000 kr.,
4. till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 287 000 kr.,
5. a. godkänner vad i stasrådsprotokollet förordats i fråga om den framtida utbildningen av lantmästare och trädgårdstekniker,
b. till *Alnarpsinstitutet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 3 484 000 kr.,
6. till *Alnarpsinstitutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 366 000 kr.,
7. till *Statens skogsmästarskola* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 501 000 kr.,
8. till *Reseunderstöd för studier m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 39 000 kr.,
9. till *Bidrag till viss ungdomsverksamhet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 500 000 kr.

Miljövård m. m.

48. **Koncessionsnämnden för miljöskydd.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 2 (s. 132—133) och hemställer att riksdagen till *Koncessionsnämnden för miljöskydd* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 605 000 kr.

49. **Miljövårdsinformation.** Kungl. Maj:t har under punkten H 3 (s. 133—134) föreslagit riksdagen att till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 1 650 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 509 av herr Svanström m. fl. (c) föreslås 1. att riksdagen uttalar att Svenska naturskyddsföreningen och Samfundet för hembygdsvård erhåller största möjliga anslag för sin miljövårdande verksamhet, 2. att till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1973/74 anvisas ett reservationsanslag av 1 750 000 kr.

I motionen 1973: 936 av herr Svanström m. fl. (c, fp, m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att frågan om statligt stöd till hembygdsföreningar för aktiva miljövårdsinsatser blir föremål för utredning och förslag.

I motionen 1973: 1433 av herr Strömberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen under anslaget Miljövårdsinformation måtte anslå ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 350 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Utskottet. Det av Kungl. Maj:t begärda beloppet, 1 650 000 kr., innebär ett i jämförelse med föregående budgetår oförändrat belopp. I motionen 1973: 509 hemställs under punkten 1 i motionsyrkandet att riksdagen skall uttala sig för största möjliga anslag till Svenska naturskyddsföreningen och Samfundet för hembygdsvård samt under punkten 2 att anslaget höjs med 100 000 kr. utöver det av Kungl. Maj:t begärda beloppet. I motionen 1973: 936 föreslås utredning och förslag beträffande frågan om statligt stöd till hembygdsföreningar för aktiva miljövårdsinsatser. I motionen 1973: 1433 hemställs om uppräknig av anslaget med 350 000 kr. till 2 milj. kr., motsvarande det belopp naturvårdsverket begärt i sina anslagsäskanden.

Det i motionen 1973: 509 under punkten 1 gjorda yrkandet om visst uttalande från riksdagens sida anser sig utskottet inte kunna biträda.

Utskottet finner inte anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts beräkning av anslaget under förevarande punkt och avstyrker således yrkandet under punkten 2 i motionen 1973: 509 och motionen 1973: 1433.

Beträffande motionen 1973: 936 får utskottet anföra följande.

Det är angeläget att möjligheterna att vidga och effektivisera miljövårdsarbetet på olika områden blir väl tillvaratagna, bl. a. genom uppmuntran av och stöd till de ideella krafter som anmäler intresse för sådan verksamhet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att hembygdsföreningarna på sitt verksamhetsfält bör som komplement till de statliga och kommunala organens strävanden kunna göra betydelsefulla insatser för vården av miljön i den mån de disponerar över resurser för ändamålet.

Utskottet anser således att möjligheter bör beredas de inom hembygdsvården verksamma organisationerna och föreningarna att effektivisera och utbygga sin verksamhet inom miljövärd, naturvärd och kulturvärd och att staten för dessa syften bör lämna organisationerna och föreningarna ekonomiskt stöd. Det är emellertid med hänsyn bl. a. till vikten av att de statliga medel som ställs till förfogande kommer till så ändamålsenlig användning som möjligt nödvändigt att ett klarläggande sker av frågorna hur en sådan stödverksamhet lämpligen bör utformas och

administreras. En utredning i ämnet bör således komma till stånd i enlighet med motionärernas förslag.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag på motionen 1973: 509, yrkande 2, och motionen 1973: 1433 till *Miljövårdsinformation* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 1 650 000 kr.,
2. lämnar motionen 1973: 509, yrkande 1, utan åtgärd,
3. med bifall till motionen 1973: 936 hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag beträffande frågan om statligt stöd till hembygdsföreningar för aktiva miljövårdsinsatser.

50. Rikskampanj mot nedskräpning. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten H 4 (s. 134) och hemställer

att riksdagen till *Rikskampanj mot nedskräpning* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 kr.

51. Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. Kungl. Maj:t har under punkten H 5 (s. 135—136) föreslagit riksdagen att till Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 801 av fru Sundberg m. fl. (m) hemställs att riksdagen till Ersättningar vid bildandet av naturreservat m. m. anvisar ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

Utskottet. Det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 9 milj. kr., innebär ett i jämförelse med innevarande budgetår oförändrat anslag och överensstämmer med vad naturvårdsverket begärt i sina petita för budgetåret 1973/74. Naturvårdsverket har bl. a. anført att antalet framställningar om ianspråktagande av anslaget sannolikt kommer att öka. Verket framhåller också att omkring 90 rättegångar där ersättningskrav mot kronan rests pågår och att ersättningskraven kan beräknas till tillhopa omkring 30 milj. kr.

I motionen 1973: 801 föreslås med hänvisning till att naturvårdsverket beräknat en reservation på anslaget per den 1 juli 1973 till 4,5 milj. kr. att anslaget för budgetåret 1973/74 beräknas till 4,5 milj. kr.

Utskottet finner övervägande skäl tala för oförändrat anslag. Utskottet biträder således Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med av-

slag på motionen 1973: 801 till *Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 9 000 000 kr.

52. **Vård av naturvårdsområden m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten H 6 (s. 136—138) föreslagit riksdagen att till Vård av naturvårdsområden m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 9 400 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 495 av herr Hedin m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts om att försöksverksamheten för landskapsvård i odlingsbygder bör bedrivas i så nära samarbete med berörda jordbrukare, att det naturliga sambandet mellan landskapsvård och jordbruksnäring bibehålles.

I motionen 1973: 933 av herr Svanström (c) föreslås riksdagen besluta uttala att statsmedel bör anvisas ur anslaget Vård av naturvårdsområden m. m. jämväl till Emåns vattendragsförbund.

I motionen 1973: 1388 av herr Fälldin m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 2), att riksdagen beslutar att till Vård av naturvårdsområden m. m. (bil. 11, p. H 6. s. 136 ff.) för budgetåret 1973/74 anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 10,4 milj. kr.

I motionen 1973: 1403 av herrar Johansson i Växjö (c) och Svanström (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om åtgärder för förändring av reglerna för domänverkets naturvårdsfond så att ränteavsättning ej behöver ske för mark som är upplåten som naturvårdsobjekt.

I motionen 1973: 1434 av herr Strömberg m. fl. (fp) hemställs att riksdagen för Vård av naturvårdsområden m. m., anslår ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 2 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 11 400 000 kr.

Utskottet. Departementschefen föreslår att anslaget höjes med 1,3 milj. kr. till 9,4 milj. kr. Departementschefen anför vidare bl. a. i vad gäller kostnaderna för vård och förvaltning av domänreservat att innan ställning tagits till frågan vilka av dessa områden som skall föras över till den s. k. naturvårdsfonden kostnadsansvaret bör kvarligga på domänverket.

I motionen 1973: 1388, punkt 2 i hemställan, föreslås en ytterligare höjning av anslaget med 1 milj. kr. och i motionen 1973: 1434 en ytterligare höjning med 2 milj. kr. I motionen 1973: 1388 behandlas i före-

varande del bl. a. spørsmål rörande försöksverksamheten med landskapsvård i odlingsbygder. Det framhålls bl. a. att staten bör stå för hela kostnaden för sådan landskapsvård av detta slag som kan karaktäriseras som riksintresse. I motion 1973: 1434 understryks bl. a. att möjligheterna att bygga ut nyssnämnda försöksverksamhet bör särskilt beaktas.

Utskottet vill i anledning av förenämnda motionsyrkanden crinra om att förra årets riksdag godkände att för landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet under anslaget beräknades 1 milj. kr. för innevarande budgetår. Naturvårdsverket har i sin anslagsframställning för budgetåret 1973/74 beräknat ett oförändrat belopp för verksamheten. Vad beträffar anslaget och kostnadsfördelningen mellan stat och kommun anförde utskottet vid förra årets riksdag bl. a. att enligt stadgande i 2 § naturvårdslagen naturvården var en såväl statlig som kommunal angelägenhet. Det framhölls vidare att när staten på olika miljövårdsområden lämnar bidrag en uppdelning av kostnaderna mellan å ena sidan staten och å andra sidan kommuner och enskilda regelmässigt sker. Utskottet fann inte skäl förorda någon avvikelse från denna princip.

Utskottet som vidhåller sin nu angivna av riksdagen godtagna ståndpunkt finner mot bakgrunden av det anförda inte tillräckliga skäl att förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen 1973: 1388, punkten 2 i hemställan, eller motionen 1973: 1434. Enligt utskottets mening är Kungl. Maj:ts förslag väl avvägt och utskottet tillstyrker det samma.

I motionen 1973: 495 ställs ett yrkande av innebörd att försöksverksamheten rörande landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet bör bedrivas i så nära samarbete med berörda jordbrukare att det naturliga sambandet mellan landskapsvård och jordbruksnäring bibehålls. I motionen berörs frågan om lämplig arbetskraft för skötseln av områden som tas i anspråk för här ifrågavarande ändamål. Samma fråga prövades av förra årets riksdag i anledning av väckta motioner. Utskottet (JoU 1972: 1 p. 36) framhöll i det sammanhanget att det här var fråga om en försöksverksamhet i syfte bl. a. att klarlägga spørsmålet hur skötseln av områdena lämpligen bör ordnas. Utskottet utgick från att frågan om lämplig arbetskraft för hithörande uppgifter skulle prövas förutsättningslöst i de särskilda fallen och förutsatte att i enlighet härmed markägaren eller annan lantbrukare skulle komma att anlitas när det befanns ändamålsenligt. Enligt utskottets mening borde därför motionärernas önskemål kunna förväntas i allt väsentligt bli tillgodosedda utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Riksdagen delade utskottets uppfattning.

Utskottet föreslår att nu väckt motion inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1973: 1403 hemställs om åtgärder för en sådan förändring

av reglerna för domänverkets naturvårdsfond att ränteavsättning ej behövs för mark som är upplåten som naturvårdsobjekt. Utskottet vill i anledning av nyss angivna motion framhålla att ränteberäkningar av den i motionen påtalade arten regelmässigt görs i vad gäller olika slag av staten tillhöriga fastigheter och närmast är att betrakta som statliga bokföringsåtgärder. Vid beräkningen av förevarande anslag synes sålunda särskild hänsyn ha tagits till medelsbehovet för ränteavsättningarna. Enligt utskottets mening föreligger därför inte tillräckliga skäl att förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen.

I motionen 1973: 933 föreslås att riksdagen uttalar att medel bör anvisas från förevarande anslag till Emåns vattendragsförbund.

Utskottet hade vid förra årets riksdag att behandla ett motionsyrkande med i huvudsak samma innehåll (JoU 1972: 35). I sitt betänkande över motionen erinrade utskottet bl. a. om riksdagsbeslutet att 1 milj. kr. ur här berörda anslag skulle få användas för försöksverksamhet med landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet. Verksamheten borde bedrivas på kommunalt initiativ och under kommunalt huvudmannaskap, och såväl primärkommuner som landstingskommuner och av dessa upprättade stiftelser borde därvid komma i fråga. Statligt bidrag kunde utgå med högst 50 procent av kostnaderna för ett projekt — dock kunde i viss utsträckning bidragsprocenten höjas utöver halva kostnaden. Utskottet ansåg att det i princip torde finnas möjlighet för organisationer av den typ vattendragsförbunden representerade att, om huvudmannen så fann lämpligt, medverka i sådana projekt som här var i fråga. Den medverkande kunde härigenom få del i det statsbidrag som lämnades huvudmannen. Det uttalades även att kommunerna vid ett vattendrag ofta var intressenter i ett för vattendraget bildat förbund. Med hänsyn härtill fann utskottet det inte påkallat med någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen, vilken också lämnades utan åtgärd av riksdagen.

Utskottet finner inte anledning föreslå något ändrat ställningstagande från riksdagens sida. Motionen 1973: 933 bör således lämnas utan åtgärd av riksdagen.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973: 1388, yrkande 2, samt motionen 1973: 1434 till *Vård av naturvårdsområden m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 9 400 000 kr.,
2. lämnar motionerna
  - a) 1973: 495
  - b) 1973: 933 samt
  - c) 1973: 1403utan åtgärd.

53. **Miljövårdsforskning m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna H 9—H 11 (s. 141—144) och hemställer

att riksdagen

1. till *Miljövårdsforskning* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 20 560 000 kr.,
2. a. bemyndigar Kungl. Maj:t att godkänna avtal angående stöd till kollektiv forskning inom miljövårdsområdet i enlighet med vad som i statsrådsprotokollet förordats,
b. till *Stöd till kollektiv forskning inom miljövårdsområdet* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,
3. till *Särskilda undersökningar inom miljövårdsområdet, m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

54. **Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.** Kungl. Maj:t har under punkten H 12 (s. 144—146) föreslagit riksdagen att

1. medge att för budgetåret 1973/74 statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk får beviljas intill ett belopp av 130 000 000 kr.,
2. till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 000 kr.

Motionen

I motionen 1973: 1389 av herrar Fälldin (c) och Helén (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 1), att riksdagen vid behandling av propositionen 1973: 2 beslutar att medelsramen för förhöjda bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. ökas med 150 milj. kr.

Utskottet. Under förevarande punkt erinrar departementschefen bl. a. om att utbyggnaden av kommunala avloppsreningsverk ökat alltmer under de senaste åren. För att ytterligare arbetstillfällen skulle skapas inom byggnads- och anläggningssektorn höjdes statsbidragen till reningsverk från högst 50 procent till högst 75 procent under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972. Under nämnda tid beviljades 365 milj. kr. i förhöjda bidrag vilket innebar att utbyggnaden av ett stort antal reningsverk tidigare lades betydligt. Också under innevarande budgetår har utbyggnaden av reningsverk påskyndats i sysselsättningsfrämjande syfte. Genom beslut av 1972 års höstriksdag har statsbidragen höjts från högst 50 procent till högst 75 procent under tiden den 1 september 1972—den 30 april 1973 (prop. 1972: 125, FiU 1972: 40, rskr 1972: 331). För förhöjda statsbidrag till reningsverk har 100 milj. kr. beräknats utöver den bidragsram på 130 milj. kr. som tidigare beslutats. Det är emellertid, anför departementschefen vidare, angeläget med ett fortsatt kraftigt statligt stöd till kommunerna för byggande av effektiva re-

ningsverk. Under budgetåret 1973/74 bör bidrag till reningsverk därför få beviljas intill ett belopp av 130 milj. kr., dvs. samma belopp som gäller för innevarande budgetår.

Departementschefen beräknar utbetalningsbehovet från anslaget för budgetåret 1973/74 till 255 milj. kr.

Vad i propositionen anförts under förevarande punkt föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Utskottet har funnit lämpligt att i detta sammanhang behandla ett i motionen 1973: 1389 under punkten 1 framfört yrkande att riksdagen vid behandling av proposition angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1972/73 (prop. 1973: 2) beslutar att medelsramen för förhöjda bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. ökas med 150 milj. kr.

Utskottet har mot bakgrund av vad i det föregående redovisats inte funnit tillräckliga skäl för att tillstyrka motionsyrkandet.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. medger att för budgetåret 1973/74 statsbidrag beviljas till kommunala avloppsreningsverk intill ett belopp av 130 000 000 kr.,
2. till *Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 255 000 000 kr.,
3. lämnar motionen 1973: 1389, yrkande 1, utan åtgärd.

55. Bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m. Kungl. Maj:t har under punkten H 13 (s. 146—148) föreslagit riksdagen att till Bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Motionerna

I motionen 1973: 324 av herr Hermansson m. fl. (vpk) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 3), att riksdagen under H 13 i propositionen 1973: 1 bilaga 11, Jordbruksdepartementet, som reservationsanslag måtte anvisa ett till 10 000 000 kr. nedräknat belopp, vilket skall förbehållas småföretagare inom industrin efter särskild behovsprövning.

I motionen 1973: 1389 av herrar Fälldin (c) och Helén (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkterna 2—3) att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1973: 2 beslutar dels att medelsramen för förhöjda bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m. ökas med 30 milj. kr., dels att bidragsvillkoren ändras så att de anvisade medlen till miljövårdande åtgärder inom industrin får utnyttjas även för arbetsmiljöförbättrande investeringar i enlighet med vad som anförts i motionen.

Utskottet. Under förevarande punkt anför departementschefen bl. a. att inom ramen för de sysselsättningsstimulerande åtgärder som vidtagits under de senaste två åren bidragen till industrins miljövårdsinvesteringar ökats kraftigt. Under tiden den 1 november 1971—den 30 juni 1972 beviljades inemot 400 milj. kr. i förhöjda statsbidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin. För tiden den 1 september 1972—den 30 april 1973 har 100 milj. kr. anvisats för detta ändamål.

Departementschefen erinrar vidare om att anslaget numera även används för bidrag till bullerreducerande åtgärder inom industrin och för stöd till avfallsbehandling. Anslaget föreslås uppfört med oförändrat belopp, 50 milj. kr. Departementschefen tillkännager också sin avsikt att framlägga förslag om att naturvårdsverket skall granska effekterna av vidtagna åtgärder.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt. Detta innebär bl. a. att utskottet avstyrker i motionen 1973: 324 framlagt förslag att under anslaget anvisas ett till 10 milj. kr. nedräknat belopp, vilket skall förbehållas småföretagare inom industrin efter särskild behovsprövning. Utskottet vill erinra om att ett liknande motionsyrkande på utskottets förslag avslogs av 1972 års riksdag (JoU 1972: 4).

Utskottet har funnit lämpligt att i anslutning till denna punkt även behandla det yrkande i motionen 1973: 1389, vari hemställs att riksdagen vid behandling av proposition angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten (prop. 1973: 2) beslutar att medelsramen för förhöjda bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin ökas med 30 milj. kr. ävensom yrkandet i motionen att bidragsvillkoren ändras så att anvisade medel får utnyttjas även för arbetsmiljöförbättrande investeringar.

Vad beträffar det förstnämnda yrkandet i motionen 1973: 1389, punkten 2, finner utskottet mot bakgrund av den förestående redogörelsen inte tillräckliga skäl för att biträda yrkandet. I fråga om yrkandet om bidrag till åtgärder för förbättring av arbetsmiljön vill utskottet erinra om att detta spörsmål aktualiserats i riksdagen upprepade gånger, senast hösten 1972, då det berördes i yttranden av socialutskottet och jordbruksutskottet (SoU 1972: 1 y och JoU 1972: 1 y) samt i betänkande av finansutskottet (FiU 1972: 40). Utskotten avstyrkte, bl. a. med hänvisning till arbetsmiljöutredningens arbete, en motion med yrkande i nyss angivna syfte, och motionen avslogs av riksdagen. Utskottet finner inte anledning föreslå något ändrat ståndpunktstagande från riksdagens sida i anledning av det nu föreliggande motionsyrkandet utan avstyrker detsamma.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och avslag på motionen 1973: 324, yrkande 3, till *Bidrag till miljövårdande åtgärder*

inom industrin m. m. för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

- lämnar motionen 1973: 1389, yrkande 2, utan åtgärd, samt
- lämnar motionen 1973: 1389, yrkande 3, utan åtgärd.

56. Ersättning för vissa skador av rovdjur, m. m. och Bidrag till Förenata Nationernas miljöfond. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna H 14—H 15 (s. 148—149) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

- till *Ersättning för vissa skador av rovdjur, m. m.* ett förslagsanslag av 960 000 kr.,
- till *Bidrag till Förenata Nationernas miljöfond* ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

Diverse

57. Servitutsnämnder, m. m. med flera anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkterna I 1—I 5 (s. 150—154) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1973/74 anvisar

- till *Servitutsnämnder, m. m.* ett förslagsanslag av 145 000 kr.,
- till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.* ett reservationsanslag av 1 000 kr.,
- till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* ett förslagsanslag av 3 992 000 kr.,
- till *Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder* ett förslagsanslag av 29 000 kr.,
- till *Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar* ett förslagsanslag av 5 000 kr.

Stockholm den 6 mars 1973

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Hedin (m), Hedström (s), Jonasson (c), Magnusson i Tanum (s)*, fru Anér (fp), herrar Augustsson (s), Larsson i Borrby (c), fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk) och fru Theorin (s);

dock att vid behandlingen av punkterna

2 herr Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c)* och herr Leuchovius (m) deltagit i stället för herrar Jonasson (c), Larsson i Borrby (c) och Krönmark (m);

5 och 7 herr Johansson i Holmgården (c) deltagit i stället för herr Hansson i Skegrie (c);

9 och 11 herrar Johansson i Holmgården (c) och Leuchovius (m) deltagit i stället för herrar Hansson i Skegrie (c) och Hedin (m);

13 herr Johansson i Holmgården (c), fröken Anderson i Lerum (s) och herr Leuchovius (m) deltagit i stället för herr Hansson i Skegrie (c), fru Theorin (s) och herr Hedin (m);

15 herrar Johansson i Holmgården (c), Leuchovius (m) och Strömberg (fp)* deltagit i stället för herrar Hansson i Skegrie (c), Hedin (m) och Antby (fp);

18 och 20 herr Johansson i Holmgården (c), fröken Anderson i Lerum (s) och herr Leuchovius (m) deltagit i stället för herr Hansson i Skegrie (c), fru Theorin (s) och herr Hedin (m);

23, 24 och 26 herr Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c)* och herr Leuchovius (m) deltagit i stället för herrar Hansson i Skegrie (c), Larsson i Borrby (c) och Krönmark (m);

28 och 30 herrar Johansson i Holmgården (c) och Leuchovius (m) deltagit i stället för herrar Larsson i Borrby (c) och Krönmark (m);

33, 35, 37, 39, 42 och 46 herr Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c)* och herr Leuchovius (m) deltagit i stället för herrar Jonasson (c), Larsson i Borrby (c) och Krönmark (m);

49 och 51 herrar Leuchovius (m), Israelsson (vpk)* och Strömberg (fp)* deltagit i stället för herrar Krönmark (m), Takman (vpk), Antby (fp) och Augustsson (s);

52, 54 och 55 herrar Leuchovius (m), Israelsson (vpk)* och Strömberg (fp)* deltagit i stället för herrar Krönmark (m)*, Takman (vpk) och Antby (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Resrvationer

1. vid punkten 2 (Lantbruksrepresentanter)

av herrar Mossberg, Persson i Skänninge, Hedström, Magnusson i Tanum, Augustsson, fru Lindberg och fru Theorin (samtliga s) som anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 2 som börjar med "Utskottet vill" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

I vad gäller den svenska utlandsrepresentationen i fråga om utvecklingen på jordbruks- och livsmedelsområdet och beträffande miljövården inom de östeuropeiska staterna vill utskottet peka på att i de bilateral samarbetsavtal som Sverige slutit med öststaterna har kanaler för ekonomiskt, tekniskt och vetenskapligt utbyte som även täcker jordbruk, skogsbruk, fiske och miljövård tillskapats. Särskilda arbetsgrupper har upprättats, bl. a. en grupp med representanter för Sovjetunionen rörande miljövårdsfrågor. Skogs- och lantbruksakademien har sedan länge haft ett livligt samarbete med myndigheter i öststaterna, särskilt Sovjet och Polen, något som beträffande Sovjet sedan år 1965 är reglerat i ett avtal med det sovjetiska lantbruksministeriet. 1971 tillkom ett särskilt avtal om samarbete rörande skogsvård och skogsbruk

mellan akademien och statskommittén för skogsbruk. Genom dessa åtgärder finner utskottet att en god grund för kunskapsutbyte med denna del av världen på hithörande områden har åstadkommit.

Utskottet vill emellertid liksom föregående år särskilt fästa uppmärksamheten på det alltmer ökande intresset av att den internationella utvecklingen på miljövårdens område noga följs. Härför kan det komma att visa sig ändamålsenligt att placera en särskild representant i Nairobi dit det 1972 beslutade miljövårdssekretariatet inom ramen för Förenta nationerna kommer att förläggas. Detta torde bättre kunna bedömas när arbetet inom miljövårdssekretariatet pågått en tid. Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare pröva denna fråga liksom övriga hithörande frågor samt vidta de åtgärder som kan finnas erforderliga i sammanhanget. Utskottet utgår från att i samband med nämnda prövning jämväl övervägs möjligheten att företa omplaceringar av befintliga befattningar.

Utskottet som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt hemställer

att riksdagen

1. i anledning av motionerna 1973: 325 och 1973: 1399 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande utlandsrepresentationen på jordbrukets område m. m.,
2. till *Lantbruksrepresentanter* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 773 000 kr.

2. vid *punkten 7* (Bidrag till jordbrukets rationalisering m. m.) av herr Jonasson (c), fru Anér (fp), herrar Larsson i Borrby (c) och Johansson i Holmgården (c) som anser att

dels de båda stycken i utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Sedan år" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet får erinra om att sedan år 1967 gäller att statsbidrag till åtgärd för inre rationalisering, bl. a. täckdikning, i regel endast beviljas om åtgärden sker i samband med genomgripande och kapitalkrävande yttre rationalisering som kan antas medföra påfrestning på sökandens likviditet. Dessa stödbestämmelser har utformats i syfte att i första hand stimulera strukturrationaliseringen inom jordbruket. Lika nödvändigt som det är för en jordbrukare att ha tillräcklig areal jordbruksmark är det enligt utskottets mening att åkern är dränerad på ett tillfredsställande sätt så att modern maskindrift möjliggörs. Tyvärr är dräneringen på många håll i landet bristfällig. Bl. a. i vissa mellanbygder och i Norrlands kustland är behovet av täckdikning stort. Uppgifter från lantbruksnämnderna tyder samtidigt på att täckdikningens omfattning minskar. Med hänsyn till de stora rationaliseringsvinster som

täckdikning kan ge anser utskottet det vara motiverat att det allmänna genom viss bidragsgivning söker stimulera till en ökad täckdikningsverksamhet. Denna stödgivning bör begränsas till dräneringsåtgärder avseende åker som bedöms bli bestående på lång sikt. Inom de delar av landet där bestämmelserna om särskild rationalisering är tillämpliga bör statsbidrag kunna utgå med den bidragsprocent som gäller för denna verksamhet.

dels utskottets hemställan under 1 bort lyda sålunda:

1. i anledning av motionen 1973: 1400 godkänner vad utskottet anfört om statsbidrag till täckdikning,

3. vid *punkten 15* (Främjande av rennäringen)

av fru Anér (fp), herrar Takman (vpk) och Strömberg (fp) som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "I motionerna 1973: 501" och som på s. 14 slutar med "det föregående" bort ha följande lydelse:

I motionerna 1973: 501 — — — (lika med utskottet) — — — av konsulentverksamheten m. m. F. n. finns en samekonsulent anställd hos riksförbundet. Samtidigt finns vid lantbruksnämnderna en omfattande statlig organisation med uppgifter inom renskötseområdet. Lantbruksstyrelsen har i anslagsframställningen för nästa budgetår begärt ytterligare förstärkning av denna, en begäran som dock endast delvis biträtts av departementschefen och av utskottet i det föregående. Utskottet anser det vara angelägnare att staten genom ett anslag stöder utbyggnad av en konsulentverksamhet i samernas egen regi. Respekten för samernas självbestämmanderätt och hänsynen till deras intressen som nationell minoritet motiverar en sådan utbyggnad. Ett stärkande av samernas egen organisationsapparat är samtidigt en angelägen glesbyggsfråga. Utskottet tillstyrker nu ifrågavarande motioner och förordar således att ett statsbidrag av 200 000 kr. under nästa budgetår utgår till Svenska samernas riksförbund. Bidraget bör utgå från förevarande anslag.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under denna punkt. Anslaget bör således tas upp med 830 000 kr.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna 1973: 501, 1973: 803 och 1973: 1431 till *Främjande av rennäringen* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 830 000 kr.

4. vid *punkten 20* (Bidrag till permanent skörde-skadeskydd)

av herrar Antby (fp), Jonasson (c), fru Anér (fp), herrar Larsson i Borrbj (c), Krönmark (m), Johansson i Holmgården (c) och Leuchovius (m) som anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 19 som

börjar med "Ersättningar till" och utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

Ersättningar till — — — (lika med utskottet) — — — i detsamma. Det belopp som f. n. står till förfogande för behovsprövade skörde-skadebidrag motsvarar en procent av de utgående kontanta ersättningarna för skörde-skador eller, om beräkning enligt enprocentsregeln ger till resultat ett lägre belopp, högst 600 000 kr.

I anledning av det i motionen 1973: 507 framförda förslaget om ökning av den för behovsprövade bidrag avsedda delen av skörde-skademedlen vill utskottet anföra följande. Intill dess systemet för det permanenta skörde-skadeskyddet genom successiva förbättringsåtgärder erhållit en sådan utformning att de individuella ersättningsbehoven kan tillfredsställande tillgodoses inom skörde-skadeförsäkringens ram är det enligt utskottets mening viktigt att möjligheterna till behovsprövat bidragsgivning ej blir alltför begränsade. I det föregående angivna bidragsram får även med hänsyn till att viss jämkning företogs förra året anses helt otillräcklig. Utskottet vill därför så till vida ansluta sig till förevarande motionsyrkanden att utskottet förordar att ramen för de behovsprövade bidragen bestäms till två procent av de utgående allmänna kontanta ersättningarna för skörde-skador eller, om beräkning enligt denna regel ger till resultat ett lägre belopp, högst 800 000 kr.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. i anledning av motionen 1973: 507 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande ramen för utbetalning av behovsprövade skörde-skadebidrag,

5. vid punkten 23 (Bidrag till skogsförbättringar)

av herrar Hedin och Leuchovius (båda m) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "nämnda avseende" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen om det önskvärda i att bokskogen kan i möjligaste mån bevaras som värdefull rekreativskälla och som ett attraktivt inslag i landskapsbilden. Som anføres i motionen 1973: 339 är emellertid inslaget av bok i de sydsvenska skogarna utsatt för stark minskning, och särskilda åtgärder torde vara nödvändiga om denna trend skall kunna brytas. I likhet med motionärerna anser utskottet det bl. a. motiverat att bestämmelserna om statsbidrag till vissa skogsförbättrande åtgärder ändras så att från naturvårdssynpunkt önskvärd nyanplantering av bok blir bidragsberättigad. Emellertid torde, såsom framhålls i motionen, även andra åtgärder bli nödvändiga för att säkra ett tillfredsställande bokskogsbestånd i vårt land. Betänkandet Bokskogens bevarande jämte däröver avgivna remissyttranden bör kunna ge underlag för förslag till sådana åtgärder. Utskottet tillstyrker motionsyrkandet

om att nästa års riksdag ges tillfälle att ta ställning till hithörande spörsmål.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. med bifall till motionen 1973: 339 som sin mening ger Kungl.

Maj:t till känna vad utskottet anfört i fråga om åtgärder för att bevara bokskogen,

6. vid *punkten 24* (Vägbyggnader på skogar i enskild ägo)

av herr Takman (vpk) som anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 22 som börjar med "Utskottet vill" och utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

Utskottet vill — — — (lika med utskottet) — — — till användning. Som framhålls i de båda här behandlade motionerna har effekterna av det system med förhöjda statsbidrag till vissa skogshuvudvägar, som prövats under några år, härvidlag visat sig mycket obetydliga. Som framhålls i motionen 1973: 499 synes de invändningar som rests mot att släppa in allmänhetens personbilar på skogsbilvägarna till följd av förslitningsrisken inte kunna tillmätas någon avgörande betydelse, då ju ifrågavarande vägar är byggda för att tåla trafik med tunga timmertransporter. Skogsstyrelsen uttalar i sin anslagsframställning att möjligheterna att öppna skogsbilvägarna för allmän trafik inte står i proportion till allmänhetens önskemål. Detta är enligt utskottets mening ytterst otillfredsställande. Som skogsstyrelsen framhåller fordras grundläggande förändringar i statsbidragsgivningen för att förhållandena skall förbättras. Enligt utskottets mening talar starka skäl för att, som motionärerna föreslår, samtliga med hjälp av statsbidrag byggda skogsbilvägar skall hållas öppna för allmänheten. Till skillnad från skogsstyrelsen anser utskottet att en dylik ändring av bidragsbestämmelserna bör kunna genomföras snarast och finner inte nödvändigt att skogspolitiska utredningen först avvaktas. Utskottet tillstyrker därför förslaget att för bidrag till vägbyggnader på skogar i enskild ägo knyts villkoret att bidragstagaren inte utan länsstyrelsens medgivande får avstänga vägen för trafik.

Kungl. Maj:ts under punkten redovisade förslag föranleder ingen erinran av utskottet som alltså hemställer

att riksdagen

1. i anledning av motionerna 1973: 499 och 1973: 929 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört om villkor för statsbidrag till vägbyggnader på skogar i enskild ägo,

7. vid *punkten 35* (Statens växtskyddsanstalt)

a. angående resistensbiologisk forskning och förstärkning av inspektionsavdelningen av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Johansson i Holmgården (c) och fru Olsson i Helsingborg (c) som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Enligt motionerna 1973: 771" och slutar med "växtskyddsanstalten" bort ha följande lydelse:

Enligt motionerna 1973: 771 — — — (lika med utskottet) — — — för resistensprövning. Såsom anförs i motionerna syftar resistensförädlingen till att skapa ett odlingsäkert och mot växtsjukdomar mera motståndskraftigt sortmaterial. Samtidigt bidrar detta arbete till att minska behovet av kemiska bekämpningsåtgärder. Utskottet får erinra om den vikt som lades vid åtgärder av detta slag vid FN:s miljökonferens i Stockholm 1972 och som resulterade i en rekommendation om insatser på detta område. Utskottet finner med hänsyn härtill att starka skäl talar för en fortsatt och utbyggd resistensbiologisk forsknings- och prövningsverksamhet vid växtskyddsanstalten. Härigenom kan landets växtförädlingsinstitutioner erhålla nödvändigt stöd för den angelägna resistensförädlingen. Utskottet tillstyrker därför den i motionerna föreslagna anslagsuppräknningen.

I motionen 1973: 781 — — — (lika med utskottet) — — — som försöksledare. Inspektion och kontroll på växtskyddets område är författningsmässigt reglerad. För den inre inspektionen, dvs. kontrollen inom landet, är enligt vad som framgår av motionen personalen otillräcklig. Den fasta personal som disponeras för denna uppgift inskränker sig till — förutom föreståndaren vid inspektionsavdelningen — en försökstekniker. I övrigt måste tillfälligt anställd personal anlitas. Enligt motionen 1973: 781 har sedan föregående år åtgärderna mot koloradoskalbaggen tillkommit som en mycket betydande uppgift. Samtidigt uppges exempelvis angrepp av ringröta på potatis erbjuda stora problem inte minst i Norrland. Med anledning av vad sålunda framkommit anser utskottet att en förstärkning av växtskyddsanstaltens inspektionsavdelning med en befattning som försöksledare starkt motiverad. Förevarande motion tillstyrks således.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1973: 781, yrkande 1, samt med bifall till motionerna 1973: 771, yrkande 2, 1973: 781, yrkande 2, och 1973: 787 till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 8 114 000 kr.

b. angående resistensbiologisk forskning av fru Anér (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 29 som börjar med "Enligt motionerna 1973: 771" och slutar med "föreslagna anslagsförstärkningsar" bort ha den lydelse, som framgår av första stycket i reservationen 7 a,

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna 1973: 771, yrkande 2, och 1973: 787 ävensom med avslag på motionen 1973: 781 till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 8 044 000 kr.

c. angående förstärkning av inspektionsavdelningen av herrar Hedin (m) och Leuchovius (m) som anser att

dels det stycke på s. 29 i utskottets yttrande som börjar med "I motionen 1973: 781" och slutar med "vid växtskyddsanstalten" bort ha den lydelse som framgår av andra stycket i reservationen 7 a,

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1973: 781, yrkande 1, samt med bifall till motionen 1973: 781, yrkande 2, ävensom med avslag på motionerna 1973: 771, yrkande 2, och 1973: 787 till *Statens växtskyddsanstalt* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 7 980 000 kr.

8. vid punkten 37 (Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader)

a. angående vissa tjänster rörande produktkvalitet och byggnadsteknik av herrar Hansson i Skegrie (c) och Antby (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Härutöver begärs" och slutar med "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Härutöver begärs — — — (lika med utskottet) — — — sin anslagsframställning.

Undervisningen i lantbruksbyggnader bedrivs enligt vad som framgår av lantbrukshögskolans anslagsframställning f. n. dels vid institutionen för lantbrukets byggnadsteknik i Lund dels vid Ultuna. Institutionen har enligt högskolan ingen annan lärartjänst än en professor som är chef för institutionen och dess omfattande försöksverksamhet. En utökning med en fast lärartjänst krävs såväl enligt högskolan som enligt föreliggande motion om undervisningen skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Byggnadsfrågorna inom jordbruket kommer enligt utskottets bedömning att framdeles ägnas stor uppmärksamhet från både effektiviserings- och djurskyddssynpunkt. Det är därför angeläget att undervisningen i ämnet vid lantbrukshögskolan kan hållas på en hög nivå. Utskottet tillstyrker den i motionen 1973: 1390 föreslagna anslagsuppräknigen som gör det möjligt att inrätta den begärda tjänsten som universitetslektor.

Av motionen 1973: 1391 framgår att den föreslagna tjänsten som statsagronom i produktkvalitet ingår som ett led i en sedan några år pågående upprustning av forsknings- och försöksresurserna på husdjursförädlingens område. Med hänsyn till de ökade kraven på jordbruksprodukternas och livsmedlens kvalitet är det enligt utskottets mening motiverat att fortsätta denna upprustning på i motionen föreslaget sätt. Utskottet förordar såle-

des att medel anvisas som möjliggör inrättande av den föreslagna tjänsten som statsagronom i produktkvalitet.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna 1973: 1390, yrkande 1, och 1973: 1391, yrkande 1, samt med bifall till motionerna 1973: 1390, yrkande 2, och 1973: 1391, yrkande 2, till *Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 45 532 000 kr.

b. angående tjänst som universitetslektor i byggnadsteknik av herr Johansson i Holmgården (c) och fru Olsson i Helsingborg (c) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Härutöver begärs" och slutar med "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Härutöver begärs — — — (lika med utskottet) — — — sin anslagsframställning.

Undervisningen i — — — (lika med reservationen 8 a) — — — som universitetslektor. I fråga om tjänsten som statsagronom i produktkvalitet finner utskottet att tillräckliga skäl inte framkommit för att frångå Kungl. Maj:ts ställningstagande. Motionen 1973: 1391 avstyrks således.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1973: 1390, yrkande 1, samt med bifall till motionen 1973: 1390, yrkande 2, ävensom med avslag på motionen 1973: 1391 till *Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 45 434 000 kr.

9. vid *punkten 42* (Skogshögskolan: Förvaltningskostnader)

av herrar Mossberger, Persson i Skänninge, Hedström, Magnusson i Tanum, Augustsson, fru Lindberg och fru Theorin (samtliga s) som anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke som på s. 34 börjar med "Utskottet anser" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inte bestrida att det kan anföras motiv för att vid skogshögskolan inrätta en ny tjänst med uppgift att bedriva forskning rörande miljöanpassat skogsbruk. Emellertid vill utskottet erinra om den forskning som redan pågår på detta område bl. a. inom flera ämnesområden vid skogshögskolan, främst vid institutionen för skogsskötsel. Enligt vad utskottet erfarit har högskolan vidare nyligen ledigförklarat en tjänst som docent i skogsskötsel med särskild inriktning på miljöfrågor. Forskning inom det här aktuella området bedrivs också med stöd av medel från forskningsråd. Av särskilt intresse i detta sammanhang är det storprojekt benämnt "Barrskogslandskapets ekologi", där skogshögskolan medverkar. Även vid den forskning som bedrivs un-

der ledning av Nämnden för skogsteknisk forskning ingår miljövärdsfrågor i anslutning till skogsarbetet som en viktig del. Med hänsyn till den omfattande forskningsverksamhet i fråga om miljöanpassat skogsbruk som sålunda pågår finner utskottet inte tillräckliga skäl att nu biträda motionen 1973: 793.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna punkt föranleder således ingen erinran av utskottet, som hemställer

att riksdagen

1. lämnar motionen 1973: 793, yrkande 1, utan åtgärd,
2. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973: 793, yrkande 2, till *Skogshögskolan: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 16 337 000 kr.

10. vid *punkten 46* (Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling)

av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Hedin (m), fru Anér (fp), herr Johansson i Holmgården (c), fru Olsson i Helsingborg (c) och herr Leuchovius (m) som anser att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 36 som börjar med "Utskottet vill" och utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

Som framhållits i motionerna bedrivs vid ifrågavarande företag ett växtförädlingsarbete av synnerligen stor betydelse för den svenska jordbruksnäringen. Det är enligt utskottets mening angeläget att bidragsgivningen för nämnda ändamål blir så avpassad att verksamheten alltför kan bedrivas effektivt och på samma kvalificerade nivå som hittills. Det synes finnas anledning befara att den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsanvisningen skall visa sig otillräcklig härför. Utskottet finner därför i likhet med nu förevarande motionärer att en uppräknig av anslagsposten till Algot Holmberg och Söner AB bör ske för nästa budgetår. Då utskottet därvid finner det i motionerna beräknade beloppet väl avvägt vill utskottet förorda att anslaget räknas upp med sammanlagt 90 000 kr. utöver vad som föreslagits i propositionen. Ökningsbeloppet bör i sin helhet hänföras till verksamheten vid nyssnämnda växtförädlingsföretag.

Då utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i övrigt under denna punkt, hemställer utskottet

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna 1973: 931, yrkande 2, och 1973: 1396 till *Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling* för budgetåret 1973/74 anvisar ett anslag av 345 000 kr.

11. vid punkten 49 (Miljövårdsinformation)

a. angående anslaget till miljövårdsinformation

av herrar Hansson i Skegrie (c), Jonasson (c), fru Anér (fp) samt herrar Larsson i Borrby (c) och Strömberg (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "motionen 1973: 1433" bort ha följande lydelse:

Statens naturvårdsverk har i sina petita för budgetåret 1973/74 hemställt om uppräknig av anslaget med 350 000 kr. till 2 milj. kr. Om inte en uppräknig sker kan, anför verket, informationsverksamheten inte upprätthållas på nuvarande nivå. Verket understryker i sammanhanget bl. a. önskvärldheten av att förhöjda bidrag från anslaget skall kunna lämnas till Svenska naturskyddsföreningen och Samfundet för hembygdsvård för dessa organisationers arbete på förevarande område.

Det är enligt utskottets mening angeläget att miljövårdsinformationen ges sådana resurser, att verksamheten kan bedrivas effektivt och på bred front. Av uppgifter som lämnas i naturvårdsverkets anslagsframställning framgår att verket avser att under budgetåret 1973/74 inrikta informationsverksamheten på en fortsatt produktion av lättillgängliga sammanställningar i broschyrer, folders m. m. av det omfattande sakmaterial som redan finns inom verket. Vidare planeras utställningsverksamhet, anordnande av besökscentraler samt andra åtgärder för att informera allmänheten om skyddade naturområden och om motiven till de för sådana områden gällande bestämmelserna.

Utskottet anser det synnerligen olyckligt om informationsarbetet inte skall kunna fortsätta i minst samma omfattning som hittills. Utskottet finner också för sin del vägande skäl kunna anföras för ökade bidrag till Svenska naturskyddsföreningen och Samfundet för hembygdsvård.

Utskottet vill mot bakgrunden av det anförda föreslå att riksdagen med bifall till motionen 1973: 1433 för här ifrågavarande ändamål anvisar ett med 350 000 kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag förhöjt anslagsbelopp. Ett sådant beslut innebär att motionen 1973: 509, yrkande 2, får anses tillgodosett.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1973: 509, yrkande 2, samt med bifall till motionen 1973: 1433 till *Miljövårdsinformation* anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,

b. angående utredning av frågan om stöd till hembygdsvård för miljövårdsinsatser

av herrar Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Hedström (s), Magnusson i Tanum (s), fru Lindberg (s), fru Theorin (s) samt herr Israelsson (vpk), som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande som på s. 38 börjar med "Det

är" och på s. 39 slutar med "motionärernas förslag" bort ha följande lydelse:

Motioner med samma yrkande som i den nu föreliggande har behandlats vid riksdagarna åren 1970 (ABU 1970: 43), 1971 och 1972 (JoU 1971: 11 och 1972: 17).

I de av riksdagen godkända utskottsuttalandena i frågan har bl. a. anförts att miljövården ställde och under en avsevärd framtid skulle komma att ställa mycket stora krav på det allmännas resurser. Statens kostnader för åtgärder i syfte att motverka exempelvis vatten- och luftföroreningar samt buller kunde således beräknas bli mycket betydande. Vidare var ett sådant stöd till hembygdsföreningarna som avsågs i motionerna i huvudsak att anse som en kommunal uppgift, och en central statlig bidragsgivning till föreningarna torde också bl. a. medföra stora administrativa besvärligheter. I sammanhanget har även ansetts böra beaktas att 1965 års musei- och utställningssakkunniga prövar frågor om kulturminnesvårdens centrala och lokala organisation m. m. Motionerna har genomgående avslagits av riksdagen. Riksdagens beslut har inneburit att motionärernas önskemål fått tillgodoses inom ramen för de medel som ställs till riksorganisationernas förfogande.

Enligt utskottets mening bör inte den nu föreliggande motionen föranleda något ändrat ställningstagande i frågan från riksdagens sida. Utskottet vill nämna att bidragen till Svenska naturskyddsföreningen och Samfundet för hembygdsvård för nästa budgetår beräknas till resp. 380 000 kr. och 205 000 kr.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. lämnar motionen 1973: 936 utan åtgärd.

12. vid *punkten 51* (Ersättningar vid bildande av naturreservat m. m.) av herrar Hedin (m) och Leuchovius (m) som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

I motionen 1973: 801 framhålls att naturvårdsverket i sin anslagsframställning för nästa budgetår anför att erfarenheterna hittills visat att medelsbehoven under förvarande anslag inte aktualiseras så snabbt och i den omfattning som länsstyrelserna beräknat. Detta torde enligt utskottets mening vara en riktig bedömning. Mot bakgrunden av befintlig och beräknad reservation synes anslaget för kommande budgetår ha upptagits med för högt belopp. Från nuvarande budgetår beräknas reservation kvarstå med ca 4,5 milj. kr. Utskottet anser därför i likhet med motionärerna det vara tillräckligt att anslaget förs upp med 4,5 milj. kr. för budgetåret 1973/74. Utskottet finner i övrigt inte anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1973: 801 till *Ersättningar vid bildande av*

naturreservat m. m. för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

13. vid *punkten 52* (Vård av naturvårdsområden m. m.)

av herrar Hansson i Skegrie (c), Hedin (m), Jonasson (c), fru Anér (fp), herrar Larsson i Borrbj (c), Leuchovius (m) och Strömberg (fp) som anser att

dels det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 40 börjar med orden "I motionen 1973: 1388, punkt 2" och på s. 42 slutar med "av motionen" bort ha följande lydelse:

I motionen 1973: 1388 påtalas att i förra årets statsverksproposition framlagts ett förslag rörande landskapsvård i odlingsbygder som på vissa väsentliga punkter avvek från det förslag i ämnet som framlagts av en arbetsgrupp inom naturvårdsverket. Dels skulle kommunerna svara för halva kostnaden, dels föreslogs att markägaren/brukaren borde få hand om skötseln av området endast då annan lämplig arbetskraft inte fanns att tillgå. Sådan landskapsvård av här ifrågakommande art som kan karakteriseras som ett riksintresse bör enligt motionen finansieras av staten. Som en följd härav bör anslaget uppräknas med 1 milj. kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag.

Enligt utskottets mening kan starka skäl anföras för den uppfattning i förevarande fråga som kommit till uttryck i motionen. Många kommuner befinner sig i ett pressat ekonomiskt läge. Inte minst gäller detta kommuner där den brukade jorden lagts eller läggs ner och där det därför kan bli särskilt aktuellt med landskapsvårdande åtgärder. Det synes inte rimligt att kommunerna skall behöva bära dryga kostnader för projekt som i vissa fall måhända i första hand blir till nytta för andra kommuner eller som är av påtagligt riksintresse. En begränsning av bidraget till högst 50 procent av kostnaderna medför, såvitt utskottet kunnat bedöma, risker för att försöksverksamheten över huvud taget inte kan genomföras så som planerats. Utskottet ansluter sig till förslaget att hela kostnaden för försöksverksamheten såvitt gäller projekt av riksintresse bör bestridas av staten och att förevarande anslag bestämmas till ett med 1 milj. kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag förhöjt belopp.

Förslaget i motionen 1973: 1434 om en uppräkning av anslaget med ytterligare 1 milj. kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag anser sig utskottet dock inte kunna biträda.

I motionen 1973: 495 ställs ett yrkande av innebörd att försöksverksamheten bör bedrivas i så nära samarbete med berörda jordbrukare att det naturliga sambandet mellan landskapsvård och jordbruksnäring bibehålls. I motionen 1973: 1388 framförs liknande synpunkter. Utskottet vill i denna fråga anföras att den anknytning till ett för försöksverksamheten utvalt område som markägaren och befolkningen i övrigt

i trakten har bör göra nämnda personer särskilt lämpade för ifrågasvarande arbetsuppgifter. Det synes också rimligt att den inkomst som följer med arbetet i första hand bör stå dessa personkategorier till buds. Det bör enligt utskottets mening slås fast, att markägare och andra personer i trakten kring försöksområdena skall ges klar prioritet vid valet av arbetskraft.

I motionen 1973: 1403 föreslås en sådan ändring av reglerna för domänverkets naturvårdsfond att ränteavsättning ej behöver ske för mark som är upplåten som naturvårdsobjekt. Utskottet vill i anledning härav anföra följande.

Till domänverkets fond för upplåten mark anslås årligen särskilda medel utgörande gottgörelse för egendom som bokförts på fonden och som disponeras för andra ändamål än skogsbruk. Under fonden finns en delfond, naturvårdsfonden, under vilken naturvårdsobjekt i statlig ägo redovisas. Även för fastigheter som inköpts för naturvårdsändamål utgår ränteersättning. Detta innebär bl. a. att naturvårdsverket har att erlagga ersättning till fonden. Verket har för budgetåret 1973/74 beräknat ersättningsbeloppet till omkring 2,4 milj. kr. Utskottet vill framhålla att förevarande anslagspost är hårt belastad med utgifter för olika ändamål, bl. a. till försöksverksamhet med landskapsvård i odlingsbygder. Utskottet anser att reglerna bör ändras i enlighet med motionärernas förslag. Vad utskottet här anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.

dels utskottets hemställan under punkterna 1 samt 2 a och 2 c bort ha följande lydelse:

1. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1973: 1434 samt med bifall till motionen 1973: 1388, yrkande 2, till *Vård av naturvårdsområden m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 10 400 000 kr.,
- 2 a. i anledning av motionen 1973: 495 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande sambandet mellan landskapsvård och jordbruk,
- 2 c. i anledning av motionen 1973: 1403 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande bestämmelserna för domänverkets naturvårdsfond.

14. vid *punkten 54* (Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.) av herrar Hansson i Skegrie (c), Jonasson (c), fru Anér (fp), herrar Larsson i Borrby (c) och Strömberg (fp) som anser att

dels det stycke av utskottets yttrande på s. 44 som börjar med "Utskottet har mot" och slutar med "tillstyrka motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill i anslutning till vad i det föregående anförts beträffande den sysselsättningsfrämjande funktion här ifrågasvarande statsbidrag tillmätts framhålla att arbetslösheten inom den stora byggnads- och

anläggningssektorn fortfarande är hög i delar av landet. Det synes därför utskottet väl motiverat att den anslagsram för förhöjda bidrag som naturvårdsverket begärt och motionärerna föreslår för innevarande budgetår ökas med 150 milj. kr. Den tidigare nämnda tidsgränsen för förhöjda bidrag, 30 april 1973, bör samtidigt förskjutas till 30 juni 1973.

dels att utskottets hemställan under punkten 3 bort ha följande lydelse:

3. med bifall till motionen 1973: 1389, yrkande 1, godkänner vad utskottet förordat rörande tillfälligt höjda statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk.

15. vid *punkten 55* (Bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m.)

- a. av herr Takman (vpk) som anser att

dels det avsnitt av utskottets uttalande på s. 45 som börjar med "Utskottet biträder" och slutar med "riksdag (JoU 1972: 4)" bort ha följande lydelse:

I motionen 1973: 324, yrkande 3, föreslås att förevarande anslag nedräknas till 10 milj. kr., vilket belopp bör förbehållas småföretagare inom industrin efter särskild behovsprövning.

Utskottet finner betänkligt att grundlinjen i regeringens politik gentemot det privata näringslivet har varit och alltjämt är att direkt statligt stöd lämnas till i främsta rummet de större företagens verksamhet. Staten har fungerat som kreditgivare till och samarbetspart till storfinansen och i allt fler fall ställt upp som garant för företagens profiter samt aktivt understött den folkomflyttning som storfinansen dikterat.

Många industrier har kunnat öka sina profiter genom att underlåta att vidta nödvändiga förebyggande åtgärder mot miljöförstöring. Innebörden av regeringens förslag är att industrierna skall kunna öka sina profiter även därigenom att de erhåller statsbidrag för att vidta åtgärder mot sin miljöskadliga verksamhet. Genom dessa bidrag undgår de i stor utsträckning att bekosta åtgärder som måste anses vara nödvändiga förutsättningar för den verksamhet de bedriver.

Utskottet anser att den som bedriver industriell verksamhet som medför skador på den omgivande miljön är skyldig att svara för vad det kostar att eliminera skadorna och riskerna för skador. Undantag från denna princip bör medges endast när det gäller sådana mindre företag, som saknar ekonomiska möjligheter att genomföra nödvändiga miljöskyddsåtgärder. De bör då kunna få bidrag från anslaget på sätt som föreslås i motionen 1973: 324.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1973: 324, yrkande 3, till *Bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,

b. av herrar Hansson i Skegrie (c), Jonasson (c), fru Anér (fp), herrar Larsson i Borrby (c) och Strömberg (fp) som anser att

dels det avsnitt i utskottets uttalande på s. 45 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "biträda yrkandet" bort ersättas med text av följande lydelse:

I motionen 1973: 1389 anføres bl. a. att medelsramen, 100 milj. kr., för förhöjda bidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin är helt ianspråktagen. Motionärerna förordar att i sysselsättningsstimulerande syfte medelsramen ökas med 30 milj. kr. och att tidsgränsen för förhöjda bidrag förskjuts med två månader. Utskottet anser sig med hänsyn till läget på den del av arbetsmarknaden som här är i fråga böra ansluta sig till motionärernas förslag och tillstyrka motionen.

dels att utskottets yrkande under 2 bort ha följande lydelse:

2. med bifall till motionen 1973: 1389, yrkande 2, godkänner vad utskottet förordat rörande tillfälligt höjda statsbidrag till miljövårdande åtgärder inom industrin m. m.,

